

Finansiell profil

Piteå kommun 2008–2010

KommunForskning
i Västsverige

Innehåll

Inledning – syftet med denna rapport.	2
Finansiell analys utveckling och ställning hos kommunerna i Övre Norrland 2008–2010.	3
Så tolkar du den finansiella profilen!	13
Förklaringar av de fyra perspektiven och de finansiella nyckeltalen	14
Finansiell profil över kommunen 2008–2010	15
44 finansiella profiler 2010	20

Inledning – syftet med denna rapport

Syftet med rapporten

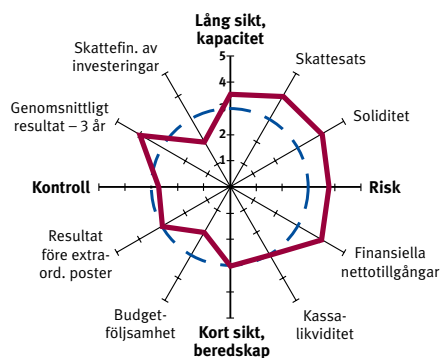
Denna rapport är ett komplement till den traditionella finansiella analysen som återfinns kommuners årsredovisningar. Till skillnad från den typen av analys, som beskriver utvecklingen över tiden, fokuserar denna rapport i första hand på att analysera hur 44 kommuner i Jämtland, Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten befinner sig finansiellt och har utvecklats i förhållande till varandra under perioden 2008–2010. Kommunerna benämns i rapporten som Övre Norrland.

Skälet till att just dessa fyra län och 44 kommuner valdes, var att de utgör en lämplig grupp som går att jämföra storleksmässigt och geografiskt.

I rapporten lämnas också värden för ett antal nyckeltal som avser ”riket”. Dessa nyckeltal baseras på de ca 190 kommunerna som i dagsläget ingår i de län och grupper som använder sig av den finansiella profilen. Värdet för dessa kommuner bör statistiskt ligga mycket nära riks-genomsnittet.

Rapportens olika jämförelser görs på traditionellt vis, men också i form av en speciellt framtagen finansiell profil, vars uppgift är att jämföra finansiella nyckeltal och sammanfattande finansiella perspektiv mellan kommunerna i länet och riket.

Profilen är konstruerad i form av ett polärddiagram. De innehåller, som beskrivs närmare i rapporten, dels fyra perspektiv, dels åtta finansiella nyckeltal, som är viktiga ur en kommuns finansiella horisont.

De fyra perspektiven är långsiktig handlingsberedskap, kortsiktig handlingsberedskap, riskförhållande samt kontroll över den finansiella utvecklingen. De finansiella nyckeltalen är sådana nyckeltal som är vanligt förekommande inom kommunsektorn. Profilens struktur och innehåll beskrivs närmare på sidorna 13–14.

Rapportens uppbyggnad

Inledningsvis i rapporten redovisas en finansiell analys av hur kommunerna i Övre Norrland har utvecklats finansiellt från 2008–2010. Här finns också en tabell som lyfter fram starka och svaga finansiella sidor hos de olika kommunerna.

Efter det inledande avsnittet följer en beskrivning och en förklaring av den finansiella profilen och av de nyckeltal och perspektiv som ingår i den.

Direkt efter beskrivningen av den finansiella profilen görs en analys av kommunens finansiella ställning och utveckling under perioden 2008–2010. Den fokuse-

rar på att jämföra kommunens utveckling gentemot de övriga kommunerna i Övre Norrland. Detta görs både via traditionella finansiella nyckeltal och med hjälp av den finansiella profilen som tidigare har beskrivits. Målsättningen med avsnittet är detaljerat belysa starka och svaga finansiella sidor hos kommunen i förhållande både till god ekonomisk hushållning och övriga kommuner i länet.

Därefter följer en sida med redovisning av kommunens finansiella profiler, både när det gäller i förhållande till övriga kommuner i Övre Norrland, men också i förhållande till riket. Skälet till att två olika typer av finansiella profiler redovisas, är att det egentligen inte är helt rättvisande att bara konstruera finansiella profiler som beskriver hur kommunerna i Övre Norrland befinner sig i förhållande till varandra. Därför kompletteras med profiler som jämför de ca 190 kommunerna i Sverige som i dagsläget ingår i de län och grupper som använder sig av den finansiella profilen. Värdet för dessa kommuner bör statistiskt ligga mycket nära riksgenomsnittet.

I påföljande avsnitt redovisas samtliga finansiella profiler för 2010 för alla kommunerna i Övre Norrland. I det näst sista avsnittet presenteras åtta finansiella nyckeltal för samtliga 44 kommuner. Avslutningsvis görs en jämförande finansiell analys mellan ett antal län i Sverige.

*Hans Petersson
Kommunforskning i Västsverige*

Finansiell utveckling och ställning hos kommunerna i Övre Norrland 2008–2010

Med tanke på de mörka moln som målades upp för kommun- och landstingssektorn under 2008, har många kommuner i Övre Norrland kommit förvånansvärt helskinnade ur krisen under både 2009 och 2010. Många har ett gott eller tillfredsställande finansiellt handlingsutrymme inför framtiden. Det genomsnittliga resultatet i förhållande till verksamhetens kostnader i gruppen blev 2,2% under 2010 och i genomsnitt för perioden 2008–2010 uppgick samma nyckeltal till 1,3%. 2010 års resultatnivå var ur ett resultatperspektiv att betrakta som god ekonomisk hushållning, medan det genomsnittliga resultatet för 2008–2010 på 1,3% var något för svagt för att uppfylla god ekonomisk hushållning. En viktig förklaring till att resultatet bara stannade på 1,3% för perioden var att det genomsnittliga resultatet under 2008 bara uppgick till 0,6%.

Syftet med nedanstående analys är att kortfattat beskriva den genomsnittliga finansiella utvecklingen och ställningen bland kommunerna Jämtland, Väster-norrland, Västerbotten och Norrbotten under perioden 2008–2010. I denna rapport benämns dessa kommuner som Övre Norrland. Analysen skall ses som ett komplement till den finansiella profil som presenteras längre fram i denna rapport.

I de tabeller som redovisas på de kommande sidorna avser ”medel” genomsnittsvärdet bland de 44 kommuner som ingår i Övre Norrland.

Övre Norrland består av 44 kommuner. I gruppen Övre Norrland (Norrbotten, Västerbotten, Väster-norrland och Jämtland) bor ca 880 000 invånare fördelade på 44 kommuner. De omsatte under 2010 ca 54 miljarder kr. Balansomslutningen uppgick till ca 74,5 miljarder kr. Kommunerna investerade för drygt 3,2 miljarder.

De största kommunerna är Umeå, Sundsvall, Luleå, Skellefteå, Östersund och Örnsköldsvik. Det spänner befolkningsmässigt från 115 000 till 56 000

invånare, totalt ca 475 000 invånare av länets 880 000 invånare. De minsta kommunerna är Bjurholm, Sorsele, Dorotea, Arjeplog, Åsele, Malå och Överkalix. De ligger mellan 2 000 och 4 000 invånare.

Resultat före extraordinära poster visar en positiv utveckling

Ett sätt att mäta balansen mellan kommunens löpande kostnader och intäkter är att studera ”resultat före extraordinära poster”. Relateras det till verksamhetens kostnader kan man göra jämförelser mellan kommuner. Måttet bör ligga minst runt 2% över en längre tidsperiod, för då klarar de flesta kommuner av att finansiera en normal investeringsvolym med skatteintäkter. Det kommer i sin tur att innebära att kommunen stärker sitt finansiella handlingsutrymme. För expansiva kommuner med stora investeringar bör resultatet dock ligga på mellan 3 och 4% om kommunens finansiella handlingsutrymme skall bibehållas.

Under den analyserade treårsperioden förbättrades resultatet före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader från 0,6% till 2,2%. Årets resultat i förhållande till verksamhetens kostnader gick också från 0,5% till 2,1%. Skillnaden mellan dessa två mått är de extraordinära poster som redovisas i resultaträkningen, vilket innebar att det under perioden inte redovisades några större sådana poster i Övre Norrland.

I riket förbättrades resultat före extraordinära poster mellan 2008 och 2010 från 1,7% till 2,6%, vilket innebar att Övre Norrland hade en något positivare resultatutveckling under perioden.

De viktigaste förklaringarna till förbättringen under perioden för Sveriges kommuner var högre skatteintäkter än beräknat och regeringens konjunkturstöd som till stora delar var tillfälligt under 2010. En annan viktig förklaring till den positiva resultatutvecklingen var en anpassning av kostnadsutvecklingen i kommunerna till det kärvare ekonomiska läge som förväntades under 2009 och 2010.

Resultat före extraordinära poster*

Procent	2008	2009	2010	Snitt 08–10
Skellefteå	12,6	4,0	6,3	7,6
Övertorneå	-0,4	4,9	5,8	3,4
Krokomb	1,8	2,6	5,7	3,4
Åre	3,2	3,7	5,7	4,2
Östersund	2,4	3,2	4,8	3,5
Gällivare	2,0	3,8	3,9	3,2
Strömsund	2,8	1,6	3,9	2,8
Haparanda	0,8	0,8	3,7	1,8
Jokkmokk	0,0	2,6	3,6	2,1
Umeå	0,7	1,3	3,5	1,8
Robertsfors	-1,0	1,6	3,1	1,2
Kalix	-0,3	-0,3	3,0	0,8
Ragunda	-0,7	-2,9	3,0	-0,2
Timrå	-1,9	1,6	3,0	0,9
Arvidsjaur	0,2	-0,4	2,8	0,9
Överkalix	0,3	1,0	2,7	1,3
Dorotea	1,5	4,8	2,6	3,0
Boden	-1,1	2,2	2,5	1,2
Kiruna	0,0	1,7	2,5	1,4
Storuman	0,6	-1,8	2,5	0,4
Örnsköldsvik	1,7	1,0	2,5	1,7
Lycksele	-5,7	2,3	2,2	-0,4
Vännäs	0,0	0,7	2,2	1,0
Berg	-0,2	0,8	2,0	0,9
Norsjö	0,9	1,0	2,0	1,3
Luleå	0,4	3,0	1,8	1,7
Sorsele	0,6	1,1	1,8	1,2
Piteå	1,8	1,1	1,7	1,5
Älvsbyn	1,2	1,0	1,7	1,3
Härjedalen	1,5	0,7	1,5	1,2
Vindeln	-1,0	0,8	1,4	0,4
Sollefteå	1,1	0,8	1,3	1,1
Sundsvall	0,7	0,8	1,2	0,9
Nordmaling	-0,9	2,3	1,1	0,8
Åsele	3,7	4,4	1,1	3,1
Ånge	1,3	-0,2	0,6	0,6
Bjurholm	0,4	0,4	0,4	0,4
Pajala	0,2	0,6	0,4	0,4
Bräcke	0,5	-2,2	0,0	-0,6
Kramfors	0,3	0,5	0,0	0,3
Vilhelmina	-3,0	0,7	0,0	-0,8
Arjeplog	-2,7	1,9	-0,8	-0,5
Malå	0,3	0,2	-1,7	-0,4
Härnösand	0,5	-6,5	-3,6	-3,2
Medel Ö. Norrl.	0,6	1,2	2,2	1,3
Medel Riket	1,7	1,8	2,6	2,0

* Resultat före extraordinära poster relaterat till verksamhetens bruttokostnader

Starkast resultat före extraordinära poster i relation till verksamhetens kostnader under 2010 redovisade Skellefteå med 6,3%. Därefter följde Övertorneå med 5,8%, Krokoms och Åre med 5,7% samt Östersund med 4,8%. Av dessa kommuner var Krokoms och Åre nya i toppen jämfört med 2009.

Svagast resultat före extraordinära poster i relation till verksamhetens kostnader under 2010 redovisade Härnösand med -3,6%. Därefter följde Malå med -1,7% och Arjeplog med -0,8%. Det var dessa tre kommuner som redovisade ett negativt resultat under 2010. Tre kommuner, Bräcke, Kramfors och Vilhelmina, redovisade ett nollresultat. Övriga 38 kommuner i gruppen redovisade positiva resultat.

Den kommun som stärkte sitt resultat före extraordinära poster mest under perioden 2008–2010 var Lycksele med 7,8 procentenheter. Därefter kom Övertorneå med 6,2, Timrå med 4,9, Robertsfors med 4,1 och Krokoms med 3,9 procentenheter. I botten återfanns Skellefteå med -6,3 procentenheter, Härnösand med -4,1, Åsele med -2,6, Malå med -2,0 och Ånge med -0,7 procentenheter.

Av Övre Norrlands kommuner redovisade 35 av 44 kommuner (79%) en positiv utveckling av resultat före extraordinära poster under perioden. Detta var en klar förbättring jämfört med 2008 och 2009.

Om en vägning görs av resultat före extraordinära poster avseende de tre senaste årens utveckling, så var det Skellefteå som uppvisade starkast genomsnittliga resultat med 7,6% per år. Därefter följde Åre med 4,2%, Östersund med 3,5% och på delad fjärdeplats kom Övertorneå och Krokoms med 3,4%.

De kommuner som uppvisade svagast genomsnittliga resultat före extraordinära poster under de tre senaste åren var Härnösand med -3,2% per år, följt av Vilhelmina -0,8%, Bräcke med -0,6% och fjärde svagast var Arjeplog med i genomsnitt -0,5% per år.

Oförändrad investeringsvolym

Med nettoinvesteringar avses investeringsutgifter med avdrag för eventuella

Investeringsvolym 2008–2010*

Procent	2008	2009	2010	Snitt 08–10
Umeå	11	17	20	15,7
Luleå	14	13	11	12,5
Arjeplog	15	13	6	11,4
Nordmaling	18	7	8	11,1
Kiruna	10	10	10	10,1
Dorotea	3	19	8	10,0
Östersund	13	8	7	9,3
Övertorneå	16	5	6	8,9
Vännäs	7	12	8	8,7
Krokoms	5	10	11	8,7
Haparanda	10	7	8	8,5
Åsele	6	4	13	7,9
Piteå	6	9	8	7,7
Bräcke	14	3	5	7,3
Härjedalen	6	7	9	7,3
Skellefteå	8	8	5	7,2
Kalix	7	6	8	6,9
Jokkmok	7	8	6	6,8
Sollefteå	4	3	13	6,8
Örnsköldsvik	8	6	6	6,6
Boden	8	6	6	6,5
Bjurholm	3	5	12	6,5
Sundsvall	4	12	3	6,2
Överkalix	5	7	6	6,1
Lycksele	6	5	6	5,7
Åre	4	5	8	5,7
Storuman	6	8	3	5,5
Norsjö	11	4	1	5,3
Gällivare	4	5	5	4,6
Kramfors	7	5	2	4,4
Berg	3	4	6	4,3
Malå	2	5	5	4,0
Arvidsjaur	4	4	3	3,7
Älvsbyn	4	3	3	3,5
Vilhelmina	4	3	3	3,5
Pajala	6	1	3	3,4
Ragunda	4	3	3	3,3
Robertsfors	3	4	3	3,3
Vindeln	3	3	3	3,0
Härnösand	4	2	3	2,9
Timrå	2	2	4	2,4
Ånge	2	2	3	2,4
Sorsele	1	2	4	2,3
Strömsund	2	2	2	2,0
Medel Ö. Norrl.	6,6	6,3	6,2	6,4
Medel Riket	7	7	7	7

* Nettoinvesteringar relaterat till verksamhetens nettokostnader

investeringar räknas inga försäljningsinkomster

in. Målsättningen med nyckeltalet är att mäta hur de löpande intäkterna räcker till att finansiera investeringarna. Har en kommun stora försäljningsinkomster, kan de i sin tur förbättra egenfinansieringsgraden av investeringar, men detta är ett annat nyckeltal. För att nyckeltalet skall bli jämförbart mellan kommunerna har de relaterats nettoinvesteringarna till verksamhetens nettokostnader. En genomsnittlig svensk kommun ligger under en längre period, 5–10 år, runt 7%, när det gäller detta nyckeltal. Variationerna mellan enskilda år är dock oftast stora, speciellt i mindre kommuner, där större investeringar kraftigt påverkar de enskilda åren. Nyckeltalet finns inte den finansiella profilen, men redovisas här för att ytterligare komplettera analysen.

Kommunerna i Övre Norrland redovisade ett genomsnitt på 6,4% per år under hela perioden. Under samtliga tre granskade år låg investeringsvolymen på mellan 6,2% och 6,6%.

Jämfört med riksgenomsnittet uppvisade Övre Norrland en marginellt lägre investeringsvolym under perioden. I snitt låg riket på 7% under hela perioden.

Den kommun i Övre Norrland som investerade mest i förhållande till sina nettokostnader under 2008–2010 var Umeå med i genomsnitt höga 16% per år. Därefter följde Luleå, med 13% samt Arjeplog och Nordmaling med 11%.

De kommuner som investerade minst under perioden var Vindeln, Härnösand, Timrå Ånge, Sorsele och Strömsund med mellan 2 och 3% i snitt per år. Flera av kommunerna med låga investeringsvolym är dock sådana kommuner som har sin fastighetsförvaltning i bolagsform och därför redovisar låga värden i kommunen.

Positiv utveckling av skattefinansieringsgraden av investeringarna

När den löpande driften har finansierats bör det helst återstå tillräckligt stor andel av skatteintäkterna för att större delen av investeringarna skall kunna finansieras med egna medel. Detta benämns skattefinansieringsgrad av investeringarna och 100% innebär att kommunen kan skatte-

finansiera samtliga investeringar som är genomförda under året. Sker detta, kommer kommunen att stärka sitt finansiella handlingsutrymme.

Övre Norrlands genomsnittliga skattefinansieringsgrad av årets nettoinvesteringar förbättrades under perioden. 2008 kunde kommunerna i genomsnitt finansiera 117% av årets nettoinvesteringar med skatteintäkter och under 2009 låg detta mått på 118%. Däremot så ökade måttet under 2010 kraftigt till 165%. Detta gav en genomsnittlig skattefinansieringsgrad för de tre åren på 133%. Kommunerna kunde alltså i genomsnitt under samtliga granskade år finansiera sina investeringar med skatteintäkter, vilket var positivt för de flesta kommuners finansiella handlingsutrymme på kort och lång sikt.

I riket förbättrades den genomsnittliga skattefinansieringsgraden av årets nettoinvesteringar från 96% till 134%. Det gav en genomsnittlig skattefinansieringsgrad av investeringarna på 117%, vilket innebär att kommunerna i Övre Norrland låg något högre. Detta förklaras dock främst av en något lägre investeringsvolym än i riket.

Skattefinansieringsgraden varierar liksom övriga nyckeltal kraftigt mellan olika kommuner i gruppen. Nyckeltalet är både beroende av vilket resultat och av vilken investeringsvolym kommunen uppvisar. Det är också på det viset att de olika kommunerna befinner sig i olika investeringsfaser, vilket gör att skattefinansieringsgraden bör studeras över en längre tidsperiod för att några slutsatser skall kunna dras. Enskilda år kan variera kraftigt, speciellt i mindre kommuner, eftersom investeringar i fastigheter och anläggningar där slår hårdare mot nyckeltalet.

Starkast genomsnittlig skattefinansieringsgrad under perioden 2008–2010 hade Strömsund, Sorsele, Norsjö, Pajala, Robertsfors, Skellefteå, Dorotea med ett årssnitt på över 200%. De flesta dessa hade dock en investeringsvolym som var mycket under genomsnittet i gruppen.

Skattefinansieringsgraden av investeringarna 2008–2010*

Procent	2008	2009	2010	Snitt 08–10
Strömsund	512	268	684	488
Sorsele	458	350	181	330
Norsjö	40	172	568	260
Pajala	78	478	138	231
Robertsfors	123	208	314	215
Skellefteå	267	113	263	214
Dorotea	365	75	169	203
Älvsbyn	180	187	212	193
Timrå	26	316	210	184
Storuman	114	40	394	183
Gällivare	168	181	194	181
Vindeln	122	187	206	172
Arvidsjaur	129	116	253	166
Åre	176	170	150	165
Övertorneå	30	215	233	159
Jokkmok	90	125	203	139
Ånge	207	112	86	135
Överkalix	92	136	174	134
Sundsvall	129	49	201	126
Kramfors	55	79	217	117
Sollefteå	140	153	50	114
Boden	44	140	147	110
Åsele	183	90	58	110
Ragunda	77	20	227	108
Bjurholm	158	113	45	105
Malå	185	90	40	105
Östersund	59	106	145	103
Berg	90	109	86	95
Krokom	118	67	99	95
Haparanda	62	88	126	92
Lycksele	-36	164	141	90
Vilhelmina	-3	151	120	89
Kalix	65	78	120	88
Örnköldsvik	76	81	106	88
Vännäs	74	53	123	83
Piteå	106	55	78	80
Härjedalen	89	70	68	76
Bräcke	34	76	104	71
Luleå	48	80	85	71
Arjeplog	20	84	108	71
Nordmaling	18	111	79	69
Kiruna	44	74	75	64
Umeå	53	42	52	49
Härnösand	66	-493	-72	-166
Medel Ö. Norrl.	117	118	165	133
Medel Riket	96	121	134	117

* Resultat före extraordinära poster + avskrivningar relaterat till årets nettoinvesteringar exkl. försäljningar

Svagast skattefinansieringsgrad under perioden uppvisade Härnösand, Umeå, Kiruna, Nordmaling, Arjeplog, Luleå, Bräcke och Härjedalen. De låg under 80% i genomsnitt för perioden 2008–2010.

De flesta av dessa kommuner hade dock en hade en klart högre investeringsvolym än genomsnittet i gruppen.

Avslutningsvis kan de nämnas att 27 kommuner (61%) under 2008–2010 kunde skattefinansiera sina investeringar. Övriga 17 kommuner var tvungna att öka sin låneskuld eller minska på likviditeten för att kunna nå en finansiering av sina investeringar.

Förbättrad soliditet

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter. Ju högre soliditet, desto mindre skuldsättning har kommunen. I denna rapport används soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt.

Övre Norrlands genomsnittliga soliditet förbättrades från -3% till 1% mellan 2008 och 2010, medan rikets soliditet förbättrades från 3% till 9%. En viktig förklaring till detta var minskade åtaganden för de pensionsförpliktelser som är äldre än 1998 och som ligger utanför balansräkningen.

Starkast soliditet under 2010 hade Skellefteå med 60%, följt av Östersund med 46%, Piteå med 40%, Övertorneå med 37% och Luleå med 35%. Samtliga återfanns i toppen även under 2010.

Svagast soliditet under 2010 uppvisade Ragunda med -52%. Näst svagast soliditet uppvisade Kramfors med -39%. Dessa följdes av Bjurholm med -38%, Timrå med -36% och Sorsele -24%. Dessa fem kommuner och ytterligare 17 kommuner i gruppen, totalt 22 kommuner (50%), redovisade en negativ soliditet när samtliga pensionsförpliktelser inkluderas i måttet.

Soliditet 2008–2010*

Procent	2008	2009	2010	Förändr 08–10
Skellefteå	53	57	60	7
Östersund	29	29	46	17
Piteå	37	35	40	3
Övertorneå	31	33	37	6
Luleå	32	33	35	3
Norsjö	27	26	30	3
Vilhelmina	30	27	29	-1
Härjedalen	28	25	28	0
Dorotea	22	24	27	5
Boden	14	17	21	7
Arjeplog	18	18	20	2
Örnsköldsvik	13	13	18	5
Åsele	7	10	13	6
Åre	5	7	11	6
Umeå	9	9	11	2
Gällivare	1	3	9	8
Lycksele	3	4	9	6
Storuman	8	6	9	1
Jokkmokk	1	0	5	4
Vindeln	-3	-2	2	5
Sundsvall	-2	-2	0	2
Haparanda	-7	-6	-1	6
Kiruna	-6	-5	-1	5
Vännäs	-5	-5	-1	4
Berg	-6	-6	-3	3
Arvidsjaur	-10	-13	-4	6
Kalix	-15	-16	-9	6
Strömsund	-15	-13	-9	6
Malå	-6	-6	-9	-3
Sollefteå	-16	-15	-10	6
Ånge	-11	-15	-11	0
Nordmaling	-22	-19	-13	9
Krokom	-31	-25	-14	17
Älvsbyn	-20	-21	-15	5
Härnösand	-12	-15	-15	-3
Robertsfors	-29	-25	-17	12
Bräcke	-16	-18	-17	-1
Överkalix	-28	-25	-19	9
Pajala	-27	-25	-20	7
Sorsele	-31	-29	-24	7
Timrå	-47	-42	-36	11
Bjurholm	-42	-42	-38	4
Kramfors	-42	-33	-39	3
Ragunda	-58	-60	-52	6
Medel Ö. Norrl.	-3	-3	1	4
Medel Riket	3	4	9	6

*Eget kapital i förhållande till totala tillgångar

Av de 44 kommunerna i gruppen var det hela 38 kommuner (87%) som mellan 2008 och 2010 lyckades förbättra sin soliditet (inklusive samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt). Följande kommuner förbättrade sin soliditet mer än 7 procentenheter: Östersund, Krokom, Robertsfors, Timrå, Nordmaling, Överkalix, Gällivare, Skellefteå, Boden, Pajala och Sorsele.

Av de övriga sex kommunerna uppvisade två kommuner en oförändrad soliditet under perioden. Resterande fyra kommuner försvagade sin soliditet. Dessa var Vilhelmina, Bräcke, Malå och Härnösand.

Soliditet är dock ibland problematisk att jämföra kommuner emellan, då en eventuell upplåning som vidareutlånas till kommunala bolag påverkar soliditeten i negativ riktning. Även olika typer av bolagiseringar som t ex "AB Stadshus" har det senaste åren påverkat jämförelserna mellan kommunerna.

Svagt ökande kassalikviditet

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga handlingsberedskap. En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts.

Gruppens genomsnittliga kassalikviditet förbättrades marginellt under perioden från 99% till 103%, vilket innebär att de kortfristiga skulderna 2010 var exakt nästan lika stora som de likvida medlen och de kortfristiga fordringarna. Denna nivå är dock mer än tillfredsställande ur risksynpunkt, eftersom det i kommunernas kortfristiga skulder ingår en semesterlöneskuld som utgör ca 30–40% av de kortfristiga skulderna. Den förändras normalt inte i någon större omfattning under året och utgör därför ingen större belastning på likviditeten. En tumregel är dock att om en kommun hamnar under 50% måste kommunen ibland nytta en eventuell checkkredit, d v s låna kortsiktigt. Kommunen blir då mer känslig för eventuella snabba ränteförändringar.

Kassalikviditet 2008–2010*

Procent	2008	2009	2010	Förändr 08–10
Härjedalen	396	338	301	-95
Övertorneå	262	252	289	27
Norsjö	186	182	216	30
Strömsund	126	124	157	31
Vilhelmina	167	159	157	-10
Dorotea	158	174	154	-4
Piteå	168	139	147	-21
Gällivare	120	131	143	23
Lycksele	118	122	131	13
Älvsbyn	81	95	131	50
Malå	184	153	122	-62
Skellefteå	135	128	118	-17
Storuman	117	93	110	-7
Boden	75	87	102	27
Pajala	62	70	102	40
Sorsele	59	113	101	42
Överkalix	66	105	101	35
Vännäs	107	120	100	-7
Jokkmokk	81	87	98	17
Härnösand	148	117	97	-51
Berg	71	88	95	24
Örnsköldsvik	92	90	93	1
Robertsfors	67	87	90	23
Ragunda	72	71	88	16
Vindeln	98	89	88	-10
Ånge	89	87	88	-1
Åre	58	61	88	30
Haparanda	56	63	85	29
Timrå	59	69	84	25
Arjeplog	32	88	77	45
Kramfors	59	83	76	17
Nordmaling	45	86	75	30
Krokom	81	78	74	-7
Kalix	54	59	69	15
Arvidsjaur	50	43	65	15
Sollefteå	70	82	64	-6
Åsele	98	88	58	-40
Bräcke	32	54	55	23
Bjurholm	59	61	53	-6
Sundsvall	58	59	52	-6
Kiruna	52	72	47	-5
Umeå	39	32	39	0
Luleå	30	28	32	2
Östersund	55	70	29	-26
Medel Ö. Norrl.	99	102	103	6
Medel Riket	78	78	86	8

*Omsättningstillgångar exkl. förråd i relation till korta skulder

Rikets genomsnittliga kassalikviditet förbättrades också marginellt mellan 2008 och 2010, från 78% till 86%. Många kommuner i Övre Norrland ligger alltså på en klar högre likviditetsnivå än i riket.

Återigen bör betonas att variationen mellan gruppens kommuner var stor. Kassalikviditeten varierade mellan 301% och 29%. Starkast kassalikviditet 2010 hade Härjedalen med 301%, därefter följde Övertorneå med 289%, Norsjö med 2156%, Strömsund och Vilhelmina med 157%.

Lägst likviditet hade Östersund med 29%, Luleå med 32%, Umeå med 39%, Kiruna med 47%, Sundsvall med 52% och Bjurholm med 53%. Flera av dessa kommuner har dock medvetet valt att ligga på en låg nivå och komplettera med tillfällig upplåning om det behövs.

Det är viktigt att de kortfristiga skulderna studeras ihop med nyckeltal som soliditet och finansiella nettotillgångar, eftersom likviditeten kan förbättras via upplåning. Detta stärker kommunens kortsiktiga betalningsberedskap, men försämrar den långsiktiga betalningsberedskapen i form av soliditeten.

Marginellt förbättrade finansiella nettotillgångar

I måttet finansiella nettotillgångar ingår alla finansiella tillgångar i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på 10–20 års sikt, nämligen samtliga omsättningstillgångar, långfristiga placeringar och fordringar samt kort- och långfristiga skulder. Nettot av dessa har sedan relaterats till verksamhetens kostnader för att en jämförelse skall kunna ske kommuner emellan. Måttet är intressant eftersom det speglar den tidsrymd som ligger någonstans mellan likviditetsmåttet och soliditeten. Man skulle kunna uttrycka det som ”medel-lång betalningsberedskap”.

Studeras 2008 i förhållande till 2010 förbättrades de genomsnittliga finansiella nettotillgångarna relaterade till verksamhetens kostnader marginellt. De låg på –7% under 2008 och 2009. År 2010 förbättrades de till –6%. I riket skedde en förbättring under perioden, från –5% till –1%.

Finansiella nettotillgångar 2008–2010*

Procent	2008	2009	2010	Förändr 08–10
Skellefteå	211	210	206	–5
Härjedalen	45	46	37	–8
Övertorneå	9	16	24	15
Norsjö	16	18	22	6
Ånge	17	19	20	3
Piteå	27	16	15	–12
Vilhelmina	12	13	13	1
Strömsund	1	5	12	11
Berg	11	–7	9	–2
Östersund	23	24	9	–14
Boden	4	6	8	4
Gällivare	1	5	8	7
Härnösand	19	13	8	–11
Lycksele	3	6	7	4
Örnsköldsvik	0	5	6	6
Åre	–4	0	4	8
Malå	8	7	3	–5
Arvidsjaur	–5	–3	0	5
Kiruna	–12	–17	–11	1
Älvsbyn	–25	–21	–11	14
Timrå	–20	–17	–13	7
Storuman	–16	–19	–14	2
Robertsfors	–23	–21	–16	7
Jokkmokk	–25	–23	–17	8
Kramfors	–18	–16	–17	1
Överkalix	–22	–21	–17	5
Krokom	–16	–18	–18	–2
Umeå	–5	–13	–18	–13
Vindeln	–19	–21	–18	1
Åsele	–11	–13	–18	–7
Luleå	–19	–21	–19	0
Sollefteå	–17	–15	–20	–3
Arjeplog	–32	–27	–25	7
Dorotea	–16	–22	–26	–10
Pajala	–30	–31	–30	0
Sorsele	–40	–33	–31	9
Haparanda	–41	–42	–32	9
Sundsvall	–25	–27	–33	–8
Kalix	–37	–37	–34	3
Nordmaling	–32	–32	–34	–2
Vännäs	–46	–46	–43	3
Ragunda	–55	–55	–53	2
Bräcke	–58	–55	–54	4
Bjurholm	–53	–52	–56	–3
Medel Ö Norrl–7		–7	–6	1

* Se beskrivning sidan 14.

Starkast värde avseende finansiella nettotillgångar relaterat till verksamhetens kostnader under 2010 uppvisade

Skellefteå med 206%. Näst starkast var Härjedalen med 37%. Sedan följde Övertorneå med 24%. Positiva värden redovisades av ytterligare 13 kommuner, totalt 17 stycken. Detta var exakt samma som under 2009. En kommun med goda finansiella nettotillgångar karaktäriseras ofta också av en god soliditet, men det finns också kommuner som har goda finansiella nettotillgångar även om soliditeten är mer genomsnittlig. Dessa utmärks då av att kommunen har en stor del av sina tillgångar i omsättningstillgångar.

Svagast värde uppvisade Bjurholm med –56%, följd av Bräcke med –54%, Ragunda med –53%, Vännäs med –43% och Nordmaling med –34%. Med dessa kommuner är det oftast tvärtom. Förutom en oftast svag soliditet utmärks kommunerna ibland av att de har en stor del av sina tillgångar som anläggningstillgångar. Vännäs har t ex ingen speciellt svag soliditet, utan en stor del av sina tillgångar i fastigheter och anläggningar. De fyra andra kommunerna har däremot både en svag soliditet och svaga finansiella nettotillgångar. Nackdelen för en kommun med stor andel av sina tillgångar i anläggningstillgångar är att kommunen kan få problem med att frigöra likviditet om kommunens verksamhet behöver omvandlas.

Skattesatsen har ökat något

Skattesats är ett nyckeltal som speglar kommunens långsiktiga handlingsberedskap i förhållande till övriga kommuner i gruppen, eftersom en jämförelsevis låg skattesats innebär en potential att stärka intäktssidan genom ett ökat skatteuttag. Det är samtidigt viktigt att klargöra att det redovisade betraktelsesättet är tämligen pragmatiskt och därmed kan ha begränsad betydelse i praktiken. Storleken på skatteuttaget är ju en ideologisk fråga.

Den genomsnittliga primärkommunala skattesatsen i gruppen ökade mellan 2008 och 2009 från 22,62 kr till 22,64 kr. Lägst skatt i Övre Norrland under 2010 hade Övertorneå med 21,53 kr, följd av Örnsköldsvik med 21,79 kr. Högst skatt hade Ragunda med 23,57 kr. Näst högst hade Bräcke med 23,32 kr.

Skattesats 2008–2010

Kr	2008	2009	2010
Övertorneå	21,53	21,53	21,53
Örnsköldsvik	21,79	21,79	21,79
Piteå	22,03	22,03	22,03
Arvidsjaur	22,08	22,08	22,08
Boden	22,13	22,13	22,13
Jokkmokk	21,88	21,88	22,23
Älvsbyn	22,23	22,23	22,23
Arjeplog	22,28	22,28	22,28
Haparanda	22,28	22,28	22,28
Luleå	22,28	22,28	22,28
Sundsvall	22,29	22,29	22,29
Kalix	22,33	22,33	22,30
Gällivare	22,33	22,33	22,33
Timrå	22,34	22,34	22,34
Östersund	22,37	22,37	22,37
Robertsfors	22,40	22,40	22,40
Skellefteå	22,40	22,40	22,40
Pajala	22,48	22,48	22,48
Krokom	22,52	22,52	22,52
Åre	22,57	22,57	22,57
Överkalix	22,58	22,58	22,58
Umeå	22,60	22,60	22,60
Härjedalen	22,82	22,82	22,82
Kiruna	22,83	22,83	22,83
Kramfors	22,84	22,84	22,84
Lycksele	22,85	22,85	22,85
Berg	22,87	22,87	22,87
Bjurholm	22,90	22,90	22,90
Dorotea	22,90	22,90	22,90
Sorsele	22,90	22,90	22,90
Storuman	22,90	22,90	22,90
Vindelns	22,90	22,90	22,90
Vännäs	22,90	22,90	22,90
Åsele	22,90	22,90	22,90
Ånge	23,03	23,03	23,03
Härnösand	23,04	23,04	23,04
Nordmaling	22,65	22,65	23,05
Strömsund	23,07	23,07	23,07
Sollefteå	23,09	23,09	23,09
Malå	23,15	23,15	23,15
Norsjö	23,15	23,15	23,15
Vilhelmina	22,90	22,90	23,20
Bräcke	23,32	23,32	23,32
Ragunda	23,57	23,57	23,57
Medel Ö. Norrl.	22,62	22,62	22,64

Det är dock problematiskt att jämföra kommunerna i de fyra länen, då det har skett olika skatteväxling med landstingen. Skattesatsen ger dock en indikation på vilket eventuellt finansiellt handlingsutrymme kommunen har jämfört med övriga kommuner i gruppen.

Borgensåtaganden ökade

Borgensåtagande* 2008–2010

Procent	2008	2009	2010	Förändr 08–10
Örnsköldsvik	117	149	151	34
Berg	80	74	98	18
Gällivare	50	68	81	31
Ånge	83	87	81	-2
Piteå	59	80	77	18
Kalix	63	64	74	11
Arvidsjaur	67	81	69	2
Boden	55	58	59	4
Härnösand	62	65	58	-4
Älvsbyn	52	53	54	2
Jokkmokk	49	49	50	1
Härjedalen	59	60	47	-12
Östersund	36	53	47	11
Luleå	43	52	46	3
Timrå	44	43	46	2
Skellefteå	14	6	45	31
Kramfors	55	55	44	-11
Dorotea	30	46	43	13
Krokom	39	40	40	1
Vilhelmina	37	36	34	-3
Haparanda	33	33	32	-1
Lycksele	28	34	32	4
Sorsele	17	31	31	14
Övertorneå	32	31	31	-1
Arjeplog	32	30	29	-3
Norsjö	30	29	28	-2
Vindelns	31	31	28	-3
Sollefteå	31	28	27	-4
Pajala	26	26	26	0
Kiruna	27	25	24	-3
Överkalix	21	22	20	-1
Åsele	19	19	19	0
Strömsund	14	15	17	3
Umeå	11	17	17	6
Nordmaling	29	16	15	-14
Storuman	17	15	13	-4
Sundsvall	2	13	13	11
Robertsfors	7	6	7	0
Vännäs	6	5	5	-1
Bjurholm	4	4	4	0
Ragunda	1	3	3	2
Bräcke	27	12	2	-25
Malå	1	1	1	0
Åre	1	1	1	0
Medel Ö. Norrl.	35	38	38	3

* Borgensåtagande i % av verksamhets kostnader

Borgensåtagande i förhållande till verksamhetens kostnader är ett risknyckeltal. Kommuner med höga borgensåtaganden bör ha god kontroll på de kommunala

bolag som kommunen har gått i borgen för. Nyckeltalet finns inte i den finansiella profilen, men redovisas här för att ytterligare komplettera analysen.

Kommunerna i Övre Norrland ökade under perioden sina borgensåtaganden, ett trendbrott jämfört med tidigare år. Relateras borgensåtagandena till verksamhetens kostnader, redovisade kommunerna i gruppen ett genomsnittligt värde på 35% år 2008. Två år senare hade det ökat till 38%.

De kommuner i gruppen som under år 2010 hade beviljat mest i borgensåtaganden i relation till verksamhetens kostnader var Örnsköldsvik (151%), Berg (98%), Ånge och Gällivare (81%), och Piteå (77%). Lägst borgensåtagande hade beviljats av Malå och Åre (1%) samt Bräcke (2%).

Arton kommuner minskade under perioden sina borgensåtaganden (41%). Sex kommuner uppvisade oförändrad nivå och resterande tjugo kommuner (45%) ökade sina borgensåtaganden.

Förbättrad budgetföljsamhet

När det gäller budgetföljsamhet mäts den i modellen mot "resultat 1" eller resultatraden "verksamhetens nettokostnader". Meningen är att försöka fånga verksamhetens/nämndernas budgetföljsamhet exklusive finansiella poster. För att kunna göra jämförelser kommunerna emellan relateras budgetavvikelsen till verksamhetens kostnader.

När det gäller ovanstående budgetavvikelse på nämndnivå varierade den under perioden. Under 2008 låg den på -0,3%. År 2009 förbättrades den till 0,9%, för att under 2010 förändras till 0,4%. Det innebär att den genomsnittliga budgetavvikelsen bland kommunerna i Övre Norrland har varierat under den studerade perioden.

27 kommuner redovisade under 2010 en positiv avvikelse och 15 kommuner redovisade en negativ budgetavvikelse på nämndnivå. Jämfört med 2009 var det ungefär samma utfall, då 11 kommuner hade negativa budgetavvikelser.

Budgetföljsamhet 2008–2010

Procent	2008	2009	2010
Arjeplog	0,9	0,4	-1,3
Arvidsjaur	-1,4	0,2	0,2
Berg	-2,5	3,0	0,2
Bjurholm	-0,2	0,2	-2,2
Boden	-1,9	2,0	1,4
Bräcke	-0,5	-3,3	-1,7
Dorotea	-0,9	4,1	4,7
Gällivare	-0,1	3,9	1,3
Haparanda	1,4	-0,2	0,9
Härjedalen	-1,6	0,6	-0,9
Härnösand	0,6	3,9	0,1
Jokkmokk	1,1	3,7	-0,5
Kalix	-1,6	-1,3	0,6
Kiruna	1,1	0,6	-0,1
Kramfors	-1,7	0,6	0,0
Krokom	-0,2	1,0	1,4
Luleå	0,9	2,5	0,6
Lycksele	-0,8	3,3	1,4
Malå	-0,5	0,9	-0,6
Nordmaling	-0,5	-0,9	-0,7
Norsjö	0,3	0,2	1,8
Pajala	0,8	2,7	0,1
Piteå	-0,3	0,6	0,3
Ragunda	-0,8	-3,6	1,4
Robertsfors	-1,7	1,4	1,1
Skellefteå	4,5	2,4	5,3
Sollefteå	-1,0	0,8	-0,6
Sorsele	-1,3	-2,4	-2,8
Storuman	0,1	-1,8	1,2
Strömsund	-0,1	-1,1	-0,6
Sundsvall	-1,4	1,1	-1,3
Timrå	-0,8	0,6	1,4
Umeå	1,9	2,1	2,0
Vilhelmina	-3,1	-1,7	-0,1
Vindeln	-1,6	1,0	0,2
Vännäs	-1,5	-2,2	0,5
Ånge	0,2	0,1	-2,3
Åre	0,1	3,3	1,9
Åsele	1,6	3,9	-0,4
Älvsbyn	0,4	0,3	-0,7
Örnsköldsvik	0,9	2,7	0,4
Östersund	0,7	2,7	1,5
Överkalix	-0,6	0,8	0,5
Övertorneå	-0,1	1,1	1,9
Medel Ö. Norrl.	-0,3	0,9	0,4

* Budgetutfall resultatraden "verksamhetens nettokostnader" relaterat till verksamhets bruttokostnader

En avslutande kommentar

2010 var återhämtningens år när det gäller kommunernas omvärldsförutsättningar i form av samhällsekonomisk och konjunk-

turell utveckling. Hastigheten och kraften i såväl nedgången som uppgången under de två senaste åren har varit av sällan skådat slag och förvånat de flesta. Med tanke på de mörka moln som målades upp för kommun- och landstingssektorn under 2008, har dock de flesta kommuner i Sverige finansiellt både under 2009 och 2010 kommit förvånansvärt helskinnade ur krisen. Detta gäller även kommunerna i Övre Norrland, där ett antal kommuner har ett gott eller tillfredsställande finansiellt handlingsutrymme inför framtiden.

När det gäller resultatnivå och finansiellt handlingsutrymme finns dock skillnader mellan enskilda kommuner. Det finns i Övre Norrland få kommuner som har samma finansiella förutsättningar. De 44 kommunerna har dock utifrån 2010 års räkenskaper inordnats i en matris nedan som innehåller nio grupper, utan att någon inbördes ranking sker vare sig inom grupperna. Matrisen är subjektiv och bygger på vad författaren anser vara starkt och svagt finansiellt resultat och ställning. Matrisen skall därför läsas och tolkas utifrån detta. Den bygger dels på kommunens finansiella resultat och kommunens finansiella ställning i form av soliditet under 2010.

Av matrisen, som finns på nästa sida, framgår att Boden, Dorotea, Härjedalen Luleå, Norsjö, Piteå, Skellefteå, Östersund och Övertorneå var de kommuner i gruppensom hade en soliditet som 2010 var starkare än 20%. Av dessa var det Boden, Dorotea, Skellefteå, Östersund och Övertorneå som redovisade ett resultat före extraordinära poster under 2010 som var starkare än 2% och därför hamnar i rutan längst upp till vänster som innehåller kommuner med både stark soliditet och ett starkt resultat under 2010.

En annan gruppering av kommuner var Bjurholm, Bräcke, Härnösand, Kramfors, Malå, Pajala och Ånge. Dessa kommuner hade en soliditet som var lägre än 0% och ett resultat före extraordinära poster relaterat till verksamhetens kostnader på mellan 0 och 1% under 2010. Detta placeras in längst ner till höger som innehåller kommuner med en svag soliditet och ett svagt resultat under 2010.

Finansiellt resultat och ställning för kommunerna i Övre Norrland 2010

	Stark finansiell ställning (Soliditeten är starkare än 20% under 2010)	Varken stark eller svag finansiell ställning (Soliditeten ligger mellan 0% och 20% under 2010)	Svag finansiell ställning (Soliditeten är svagare än 0% under 2010.)
Starkt resultat (Resultatet var högre än 2% av verksamhetens kostnader 2010)	Boden, Dorotea, Skellefteå, Östersund, Övertorneå	Gällivare, Jokkmokk, Lycksele, Storuman, Åre, Örnsköldsvik	Arvidsjaur, Berg, Haparanda, Kalix, Kiruna, Krokoms, Ragunda, Robertsfors, Strömsund, Timrå, Vännäs, Övertorneå
Varken starkt eller svagt resultat (Resultatet låg mellan 1% och 2% av verksamhetens kostnader 2010)	Härjedalen, Luleå, Norsjö, Piteå,	Sundsvall, Umeå, Vindeln, Åsele	Nordmaling, Sollefteå, Sorsele, Älvsbyn
Svagt resultat (Resultatet var svagare än 1% av verksamhetens kostnader 2010)	Vilhelmina		Bjurholm, Bräcke, Härnösand, Kramfors, Malå, Pajala, Ånge

Finansiella nyckeltal, Övre Norrland 2008–2010

	2008	2009	2010
<i>Verksamheten/skatteintäkter + generella statsbidrag, %</i>	94,5	93,7	92,6
<i>Avskrivningar/skatteintäkter + generella statsbidrag, %</i>	4,5	4,7	4,8
<i>Finansnetto/skatteintäkter + generella statsbidrag, %</i>	0,3	0,1	0,0
Nettokostnader/skatteintäkter + generella statsbidrag, %	99,3	98,6	97,4
Skattefinansieringsgrad av nettoinvesteringarna, %	117	118	165
Nettoinvesteringar/verksamhetens nettokostnader, %	7	6	6
Resultat före extraordinära poster/verksamhetens kostnader, %	0,6	1,2	2,2
Årets resultat/verksamhetens kostnader, %	0,5	1,2	2,1
Genomsnittligt resultat före extraordinära poster relaterat till verksamhetens kostnader under de tre senaste åren, %	1,4	1,1	1,3
Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt, %	-3	-3	1
Primärkommunal skattesats, kr	22,62	22,62	22,64
Kassalikviditet, %	99	102	103
Finansiella nettotillgångar/verksamhetens kostnader, %	-7	-7	-6
Borgensåtagande/verksamhetens kostnader, %	35	38	38
Budgetavvikelse verks. nettokostnader/verks. kostnader, %	-0,3	0,9	0,4

Finansiella styrkor och svagheter hos kommunerna i Övre Norrland 2010

FINANSIELLA MÅTT	Starkt värde ¹	Varken starkt eller svagt ¹	Svagt värde ¹
<p>Skattesats 2010 För samtliga fyra nyckeltal i denna tabell gäller att ”ju högre upp i tabellen en kommun befinner sig, desto starkare värde har kommunen på nyckeltalet”.</p> <p>Exempelvis: Övertorneå har den lägsta skatten bland de kommuner som ligger i kolumnen med starkt värde längst till vänster. Den placeras därför högst upp.</p> <p>Detta innebär att rangordningen när det gäller samtliga nyckeltal går från vänster till höger kolumnvis.</p>	<p>22,00 kr eller lägre Övertorneå Örnsköldsvik</p>	<p>22,01 till 22,50 kr Piteå Arvidsjaur Boden Jokkmokk Älvsbyn Arjeplog Haparanda Luleå Sundsvall Kalix Gällivare Timrå Östersund Robertsfors Skellefteå Pajala</p>	<p>22,51 kr eller högre Krokoms Åre Överkalix Umeå Härjedalen Kiruna Kramfors Lycksele Berg Bjurholm Dorotea Sorsole Storuman Vindelns Vännäs Åsele Ånge Härnösand Nordmaling Strömsund Sollefteå Malå Norsjö Vilhelmina Bräcke Ragunda</p>
<p>Resultatnivå 2010 (Resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader)</p>	<p>2,0% eller starkare Skellefteå Övertorneå Krokoms Åre Östersund Gällivare Strömsund Haparanda Jokkmokk Umeå Robertsfors Kalix Ragunda Timrå Arvidsjaur Överkalix Dorotea Boden Kiruna Storuman Örnsköldsvik Lycksele Vännäs Berg Norsjö</p>	<p>1,99% till 1,0% Luleå Sorsole Piteå Älvsbyn Härjedalen Vindelns Sollefteå Sundsvall Nordmaling Åsele</p>	<p>1,0% eller svagare Ånge Bjurholm Pajala Bräcke Kramfors Vilhelmina Arjeplog Malå Härnösand</p>

1) De olika värdena för de finansiella nyckeltalen är satta utifrån subjektiva värderingar. Detta är författarens egen bedömning av vad som bör anses som god ekonomisk hushållning för en kommun över en längre tid. Värderingar baserar sig dock till stor del på de genomsnittliga värden som finns i kommundata i Sverige. En vägning av dessa har gjorts mot rådande teorier kring en organisations möjligheter till kort- och långsiktig överlevnadsförmåga.

FINANSIELLA MÅTT**Starkt värde¹****Varken starkt eller svagt¹****Svagt värde¹****Långsiktig resultatnivå 2008–2010**

(Genomsnittligt resultat före extra-ordinära poster under de tre senaste åren/verksamhetens bruttokostnader)

2,0% eller starkare

Skellefteå
Åre
Östersund
Krokom
Gällivare
Dorotea
Övertorneå
Strömsund
Jokkmokk

1,99% till 1,0%

Haparanda
Umeå
Luleå
Örnsköldsvik
Piteå
Kiruna
Norsjö
Älvsbyn
Överkalix
Boden
Härjedalen
Robertsfors
Sorsole
Sollefteå
Åsele
Vännäs

1,0% eller svagare

Arvidsjaur
Berg
Sundsvall
Timrå
Kalix
Nordmaling
Ånge
Pajala
Storuman
Vindeln
Bjurholm
Kramfors
Ragunda
Lycksele
Malå
Arjeplog
Bräcke
Vilhelmina
Härnösand

Långsiktigt finansiellt handlingsutrymme 2010

(Soliditet inkl pensionsåtagande)

20% eller högre

Skellefteå
Östersund
Piteå
Övertorneå
Luleå
Norsjö
Vilhelmina
Härjedalen
Dorotea
Boden
Arjeplog

19,99% till 0%

Örnsköldsvik
Åsele
Umeå
Åre
Gällivare
Lycksele
Storuman
Jokkmokk
Vindeln
Sundsvall

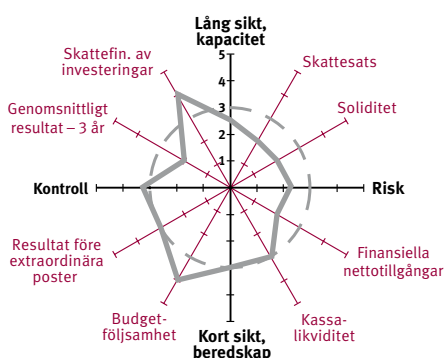
–0,1% eller svagare

Haparanda
Kiruna
Vännäs
Berg
Arvidsjaur
Kalix
Malå
Strömsund
Sollefteå
Ånge
Nordmaling
Krokom
Älvsbyn
Bräcke
Robertsfors
Överkalix
Pajala
Sorsole
Härnösand
Timrå
Bjurholm
Kramfors
Ragunda

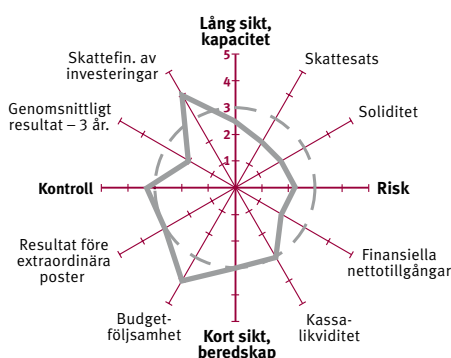
1) De olika värdena för de finansiella nyckeltalen är satta utifrån subjektiva värderingar. Detta är författarens egen bedömning av vad som bör anses som god ekonomiskushållning för en kommun över en längre tid. Värderingar baserar sig dock till stor del på de genomsnittliga värden som finns i kommunsektorn i Sverige. En vägning av dessa har gjorts mot rådande teorier kring en organisations möjligheter till kort- och långsiktig överlevnadsförmåga.

Så tolkar du den finansiella profilen!

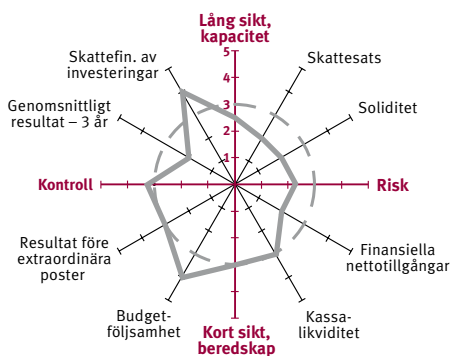
Den finansiella profil i form av ett sk spindeldiagram som används i denna rapport för att beskriva kommunens finansiella ställning, innehåller åtta olika nyckeltal och fyra viktiga finansiella perspektiv. Nedan görs en beskrivning av de olika delarna i profilen. De beskrivna delarna är markerade med rött. Profilen i exemplet är fingerad.

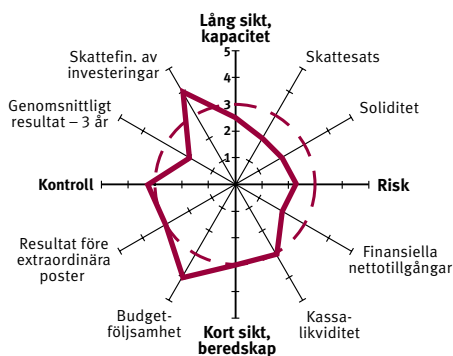
Åtta nyckeltal. Diagrammet innehåller åtta nyckeltal redovisade på åtta axlar. Nyckeltalen speglar olika dimensioner av den analyserade kommunens finansiella situation och utveckling. Vissa nyckeltal är relaterade till verksamhetens kostnader för att de skall kunna jämföras mellan olika kommuner. Nyckeltalen beskrivs på sidan 12.

Skalan. Diagrammet har skalan 1–5 enligt normalfördelningskurvan. Det finns 44 kommuner i gruppen Övre Norrland och poängen har fördelats enligt följande: De fem kommuner som har de starkaste observationerna/nyckeltalen har fått en femma (11%), de tio kommunerna därefter har fått en fyra (22%). De fjorton kommuner som ligger i mitten har fått en trea (34%). Påföljande tio kommuner har fått en tvåa (22%) och de fem svagaste kommunerna har följaktligen fått en etta (11%).

Fyra axlar/perspektiv. Diagrammet innehåller fyra axlar som ska ge en samlad bedömning av fyra viktiga finansiella perspektiv. Varje perspektiv/axel är summan av de fyra nyckeltal som ligger närmast intill axeln. Samtliga fyra nyckeltal väger lika tungt i bedömningen. Exempelvis är *Risk* summan av nyckeltalen primärkommunal skatt, soliditet, finansiella nettotillgångar och kassa-likviditet.

Poäng och genomsnitt. Den heldragna linjen visar de olika poäng som den analyserade kommunen har fått för varje enskilt nyckeltal resp. för de fyra sammanvägda axlarna. Den streckade ringen i mitten visar trean i den analyserade gruppen. Ligger kommunen utanför den streckade ringen har den ett starkare värde än genomsnittet i gruppen och omvänt. Den heldragna linjen redovisar den finansiella profilen för den analyserade kommunen.

Förklaringar av de fyra perspektiven och de finansiella nyckeltalen

De fyra perspektiven

Den finansiella profilen som redovisas i denna rapport innehåller fyra perspektiv som är viktiga ur ett övergripande finansiellt perspektiv. Dessa fyra är: Kontrollen över finansiella utvecklingen, långsiktig betalningsberedskap, kortsiktig betalningsberedskap och riskförhållande. Varje aspekt mäts via de fyra närmaste liggande nyckeltal i profilen. Detta innebär att varje nyckeltal i den finansiella profilen ingår i två perspektiv.

Långsiktig handlingsberedskap – Det första perspektivet handlar om att redovisa vilken finansiell motståndskraft kommunen har på lång sikt i förhållande till övriga kommuner i grupperna. Alla perspektiv i profilen är relaterade till hur kommunen befinner sig i förhållande till övriga kommuner i grupperna. I perspektivet ingår nyckeltalen skattesats, soliditet, skattefinansieringsgraden av investeringarna och ”genomsnittligt resultat under de tre senaste åren”.

Kortsiktig handlingsberedskap – Det andra perspektivet redovisar vilken finansiell motståndskraft kommunen har på kort sikt. Det närmaste 1–2 åren fokuseras.

I perspektivet ingår nyckeltalen finansiella nettotillgångar, kassalikviditet, budgetföljsamhet och resultat före extraordinära poster.

Riskförhållande – Med tredje perspektivet risk avses hur kommunen är exponerad finansiellt. En god ekonomisk hushållning innefattar att kommunen i kort- och medellångt perspektiv inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella problem. I perspektivet ingår nyckeltalen skattesats, soliditet, finansiella nettotillgångar och kassalikviditet.

Kontroll över den finansiella utvecklingen – med det fjärde perspektivet kontroll avses avslutningsvis hur kommunen klarar av att kontrollera

sitt finansiella resultat. I perspektivet ingår nyckeltalen budgetföljsamhet, resultat före extraordinära poster, skattefinansieringsgraden av investeringarna och ”genomsnittligt resultat under de tre senaste åren”.

Finansiella nyckeltal

Här följer beskrivningar av de i texten och profilerna förekommande finansiella nyckeltalen.

Borgensåtagande – redovisar de borgensåtaganden som kommunen redovisar inom linjen. Borgensåtagandena divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan de analyserade kommunerna. Borgensåtagandena ingår inte i den finansiella profilen.

Budgetföljsamhet – avvikelser mellan budgeterat verksamhetens nettokostnader och redovisat verksamhetens nettokostnader. Avvikelsen divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan de analyserade kommunerna. För att erhålla högsta betyg i profilen, skall budgetavvikelsen vara så liten som möjligt.

Finansiella nettotillgångar – omfattar alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på tio års sikt (omsättningstillgångar + långfristiga fordringar + långfristiga placeringar – kortfristiga och långfristiga skulder). Måttet divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan de analyserade kommunerna. Måttet speglar en tidsrymd som ligger någonstans mellan likviditetsmåttet och soliditeten. Man skulle kunna uttrycka det som ”medellång betalningsberedskap”.

Kassalikviditet – ett mått på hur god kommunens kortsiktiga betalningsberedskap är. Måttet räknas fram genom att

likvida medel och kortfristiga fordringar divideras med kortfristiga skulder.

Nettokostnadsandelen – visar hur stor andel av skatteintäkterna och de generella statsbidragen som har gått åt till att finansiera verksamhetens nettokostnader inklusive avskrivningar och finansnetto. 100% innebär att skatteintäkter och generella statsbidrag precis täcker den löpande driften.

Investeringsvolym – Årets nettoinvesteringar har ställts i förhållande till verksamhetens nettokostnader för att det skall gå att jämföra kommunerna emellan.

Resultat före extraordinära poster – summan av kommunens samtliga intäkter och kostnader under året exklusive extraordinära poster (poster av engångskaraktär som uppgår till väsentligt belopp och inte har med den ordinarie verksamheten att göra). Resultatet har dividerats med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna göras mellan de analyserade kommunerna.

Genomsnittligt resultat före extraordinära poster under de tre senaste åren – beskriver kommunens genomsnittliga resultat före extraordinära poster under de tre senaste åren. Resultatet har dividerats med verksamhetens kostnader för att jämförelser mellan de analyserade kommunerna ska kunna göras.

Skattefinansieringsgrad – beskriver hur stor andel av årets nettoinvesteringar som kommunen kan finansiera med egna medel i form av återstående skatteintäkter. Egna medel räknas fram genom att resultatet före extraordinära poster tillförs årets avskrivningar. Kallas ibland självfinansieringsgrad.

Soliditet – eget kapital i förhållande till totala tillgångar. Beskriver hur kommunens långsiktiga betalningsstyrka utvecklas. Ju högre soliditet desto större

Finansiella profiler för Piteå kommun 2008–2010

Syftet med den här analysen är att redovisa var Piteå kommun befinner sig finansiellt och hur kommunen har utvecklats under 2008–2010 i förhållande till övriga 44 kommuner i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län. I denna analys benämns gruppen som kommunerna i "Övre Norrland". Analysen görs i form av en speciellt framtagna finansiell profil, vars uppgift är att spegla starka och svaga sidor hos den granskade kommunen i förhållande till länens övriga kommuner.

Vad är den finansiella profilen?

Utgångspunkten för analysen som presenteras på de följande sidorna är de finansiella profiler i form av polärtdiagram som redovisas i mittspalten på denna sida. De innehåller dels åtta finansiella nyckeltal, dels fyra perspektiv som är viktiga när en kommuns ekonomi analyseras. De fyra perspektiven är långsiktig handlingsberedskap, kortsiktig handlingsberedskap, riskförhållande samt kontroll över den finansiella utvecklingen. Ytterligare beskrivning av profilens konstruktion återfinns i ett särskilt avsnitt i denna rapport.

Genom att ta fram tre finansiella profiler för Piteå kommun för 2008–2010 kan man på ett översiktligt sätt fastställa vilken finansiell utveckling och ställning kommunen har i förhållande till övriga kommuner i gruppen. Den finansiella profilen är dock relativ, vilket innebär att om kommunen redovisar en 5:a i profilen, har man visserligen det starkaste värdet för nyckeltalet i den granskade gruppen, men värdet kan behöva förbättras för att nå t ex god ekonomisk hushållning. I allmänhet är det dock så att om kommunen får en 4:a eller en 5:a för ett nyckeltal i den finansiella profilen är styrkan på nyckeltalet oftast mer än tillfredsställande.

Inledningsvis i denna analys belyses hur ett antal nyckeltal som ingår i den finansiella profilen har utvecklats över

tid både för Piteå och för genomsnittet i gruppen. Därefter följer en kortfattad analys av hur de fyra perspektiven i profilen har förändrats för kommunen mellan 2008 och 2010. Till sist ges en avslutande kommentar till Piteås finansiella ställning och utveckling.

Några finansiella nyckeltal under perioden 2008–2010

Resultat före extraordinära poster

En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning är att balansen mellan löpande intäkter och kostnader är god. Ett mått på balansen mellan de löpande intäkterna och kostnaderna är resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens bruttokostnader. Detta resultat innehåller alla kommunens löpande kostnader och intäkter och bör i förhållande till verksamhetens kostnader ligga runt 2% över en längre tidsperiod. Detta för att kommunen skall kunna bibehålla sin kort- och långsiktiga handlingsberedskap. För expansiva kommuner med stora investeringar bör resultatet dock ligga på mellan 3% och 4% om kommunens finansiella handlingsutrymme skall bibehållas.

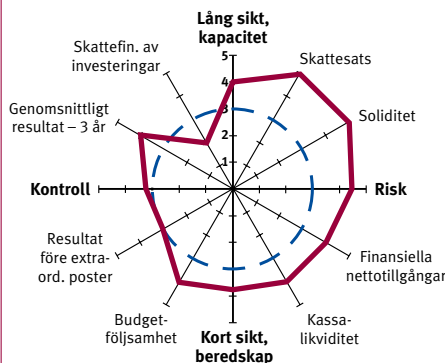
För nyckeltalet "resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens bruttokostnader", redovisade Piteå ett försvagat resultat mellan 2008 och 2010 med 0,1 procentenheter från 1,8% till 1,7%. Motsvarande genomsnittliga förändring för kommunerna i Övre Norrland var en förbättring med 1,6 procentenheter från 0,6% till 2,2%.

Kommunen hade under 2010 det 17:e svagaste resultatet i gruppen. Detta innebar en 3:a i den finansiella profilen, vilket var samma utfall som under 2009. Jämfört med 2008, då kommunen fick en 4:a, skedde en försvagning under perioden.

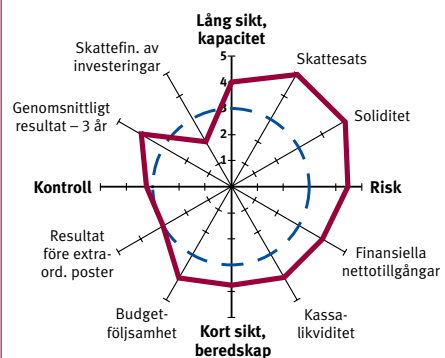
Nettoinvesteringar

Med nettoinvesteringar avses investeringsutgifter med avdrag för eventuella

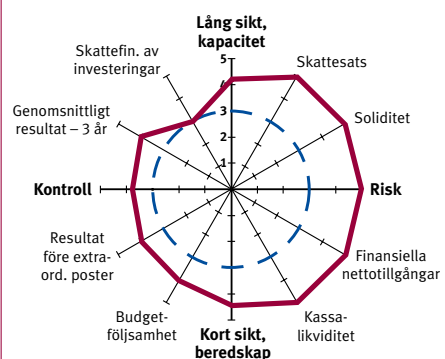
Piteå kommun 2010

Piteå kommun 2009

Piteå kommun 2008

investeringsinkomster. I nettoinvesteringar räknas inga försäljningsinkomster in. Målsättningen med nyckeltalet är att mäta hur de löpande intäkterna räcker till att finansiera investeringarna. Har en kommun stora försäljningsinkomster, kan de i sin tur förbättra egenfinansieringsgraden av investeringar, men detta är ett annat nyckeltal som inte används i denna analys. För att nyckeltalet skall bli jämförbart mellan kommunerna har nettoinvesteringarna relaterats till verksamhetens nettokostnader. Nyckeltalet finns inte i den finansiella profilen, men redovisas här för att ytterligare komplettera analysen.

En genomsnittlig svensk kommun ligger under en längre period, 5–10 år, runt 7% när det gäller detta nyckeltal. Variationerna mellan enskilda år är dock oftast stora, speciellt i mindre kommuner, där större investeringar påverkar de enskilda åren kraftigt. Nyckeltalet påverkas också av hur stor andel av den kommunala verksamheten som bedrivs i bolagsform.

Relateras Piteås nettoinvesteringar till verksamhetens nettokostnader, framgår att kommunen sammanlagt under 2008–2010 hade en total investeringsvolym som var något högre jämfört med övriga kommuner i gruppen. Kommunen investerade för 6%, 9% och 8% av sina nettokostnader under de tre granskade åren. I genomsnitt innebar det att Piteå investerade för 7,5% av nettokostnaderna per år under perioden. Värdet för gruppen uppgick till 6,4% per år efter att genomsnittet har legat på 7%, 6% och 6% för de tre åren mellan 2008 och 2010.

Skattefinansieringsgrad av investeringarna

När den löpande driften har finansierats, bör en tillräckligt stor andel av skatteintäkterna återstå för att kunna finansiera årets investeringar med. Detta mäts genom nyckeltalet ”skattefinansieringsgraden av investeringarna”. Redovisades ett värde hos nyckeltalet på 100% eller mer, innebar det att kommunen kunde skattefinansiera samtliga investeringar

som genomfördes under året. Detta stärker då kommunens finansiella handlingsutrymme. Allt över 100% kan användas till att amortera av kommunens skulder och/eller stärka likviditeten med.

Mellan 2008 och 2009 försvagades Piteås skattefinansieringsgrad av investeringarna från 106% till 55%. Det berodde dels på att resultatet försvagades från 37 till 24 mkr, dels på att nettoinvesteringarna ökade från 97 till 167 mkr.

Under 2010 förbättrades skattefinansieringsgraden av investeringarna till 78%. Det berodde både på att resultatet förbättrades från 24 till 36 mkr och att nettoinvesteringarna minskade från 167 till 142 mkr.

För gruppens kommuner i genomsnitt, uppgick skattefinansieringsgraden av årets investeringar till 117%, 118% samt 165% under den aktuella perioden. Det innebar en genomsnittlig skattefinansieringsgrad på 133%. Piteås genomsnittliga skattefinansieringsgrad uppgick till 80%. I jämförelse med gruppens snitt var Piteås skattefinansieringsgrad svagare under perioden, dock hade kommunen en något högre investeringsvolym än genomsnittet i gruppen.

När det gäller poängen för skattefinansieringsgrad av investeringar i den finansiella profilen, låg Piteå på en 2:a både under 2009 och 2010. Jämfört med 2008, då kommunen fick en 3:a, skedde en poängmässig försvagning av nyckeltalet under perioden.

Soliditet inkl. pensionsavsättningar och löneskatt inom linjen

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter. Ju högre soliditet, desto mindre skuldsättning har kommunen. I denna rapport används ”soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt” för att få med de pensionsförpliktelser med vidhängande löneskatt som återfinns utanför balansräkningen. Det

ger en bättre bild av kommunens totala långsiktiga finansiella handlingsutrymme.

Piteå hade 2010 en soliditet som var klart starkare än snittet i gruppen. Soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt uppgick till 40% jämfört med genomsnittliga 1%.

Under perioden uppvisade Piteå utvecklingsmässigt samma trend som genomsnittet bland kommunerna i gruppen. Kommunen förbättrade sin soliditet med 3 procentenheter från 37% till 40%, medan den genomsnittliga soliditeten i gruppen stärktes med 4 procentenheter från -3% till 1%. En viktig förklaring till detta, var minskade åtaganden för de pensionsförpliktelser som är äldre än 1998 och som ligger utanför balansräkningen.

Piteå hade 2010 den tredje starkaste soliditeten i gruppen. Detta innebar en 5:a i den finansiella profilen, vilket var samma utfall som under 2008 och 2009.

Kassalikviditet

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga handlingsberedskap. En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts.

År 2008 uppgick Piteås kassalikviditet till 168%. År 2009 försvagades den till 139%, för att 2010 förbättras och uppgå till 147%. Den genomsnittliga kassalikviditeten bland kommunerna i gruppen förbättrades marginellt från 99% till 103% under de granskade åren. Detta innebar att likviditeten i Piteå kommun utvecklades svagare än för genomsnittet bland kommunerna i gruppen.

I teorin eftersträvas ett riktvärde på 100% för kassalikviditeten. Det innebär att korta tillgångar är lika stora som korta skulder. I kommunernas kortfristiga skulder ingår dock en semesterlöneskuld som utgör ca 30–40% av de kortfristiga skulderna. Den förändras normalt inte i någon större utsträckning under året och

utgör därför ingen större belastning på likviditeten. Detta innebär att en nivå på över 60% tryggar den kortsiktiga betalningsberedskapen för kommuner med ett normalt likviditetsflöde. Piteås nivå på 147% under 2010 är ur risksynpunkt mycket tillfredsställande.

Piteås likviditetsutveckling och -nivå innebär att kommunen i den finansiella profilen låg på 4:or både 2010 och 2009. Jämfört med 2008, då kommunen fick en 5:a, skedde en försvagning under perioden.

Som nämns ovan är det viktigt att kassalikviditeten studeras ihop med soliditeten eftersom likviditeten kan förbättras via upplåning. Detta stärker kommunens kortsiktiga betalningsberedskap men försämrar samtidigt den långsiktiga betalningsberedskapen. För Piteå har soliditeten förbättrats samtidigt som kassalikviditeten har försvagats under perioden.

Finansiella nettotillgångar

I måttet finansiella nettotillgångar ingår alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på 10–20 års sikt, nämligen långfristiga fordringar och placeringar, omsättningstillgångar samt kort- och långfristiga skulder. Nettot av dessa relateras sedan till verksamhetens kostnader för att det skall bli jämförbart kommunerna emellan. Måttet är viktigt eftersom det speglar den finansiella handlingsberedskap som ligger någonstans mellan de kortsiktiga likviditetsmåten och det långsiktiga soliditetsmålet. I måttet elimineras också vidareutlåning inom koncernen eftersom såväl fordrings- som skuldsidan inkluderas i måttet.

Piteå uppvisade under perioden försvagade finansiella nettotillgångar, från 27% till 15%. Detta innebär att kommunens finansiella nettotillgångar översteg kommunens skulder. Jämfört med övriga kommuner i gruppen har Piteå starkare finansiella nettotillgångar. Gruppen har under perioden förbättrat sina finansiella

nettotillgångar från –7% till –6%. Piteås värde för de finansiella nettotillgångarna innebär en 4:a i den finansiella profilen, det var samma utfall som under 2009. Jämfört med 2008, då kommunen fick en 5:a, skedde en försvagning under perioden.

Skattesats

Skattesats är ett nyckeltal som speglar kommunens långsiktiga handlingsberedskap i förhållande till övriga kommuner i gruppen, eftersom en jämförelsevis låg skattesats innebär en potential att stärka intäktsidan genom ett ökat skatteuttag. Det är samtidigt viktigt att klargöra att det redovisade betraktelsesättet är tämligen pragmatiskt och därmed kan ha begränsad betydelse i praktiken. Storleken på skatteuttaget är ju till stor del en ideologisk fråga.

Piteås skattesats uppgick under hela perioden till 22,03 kr. Det var 61 öre lägre än den genomsnittliga skattesatsen bland Övre Norrlands kommuner som uppgick till 22,64 kr under 2010. Detta innebär att kommunen fick en 5:a i den finansiella profilen, vilket var detsamma som under 2008 och 2009.

Den genomsnittliga skattesatsen i gruppen ökade marginellt under perioden, från 22,62 kr till 22,64 kr.

Budgetföljsamhet

Budgetföljsamheten är ett mått på kommunens finansiella kontroll. Budgetavvikelsen bör ligga så nära noll som möjligt. Den mäts mot resultat 1 eller verksamhetens nettokostnader. Avvikelsen ställs sedan i relation till verksamhetens kostnader för att det skall gå att jämföra kommunerna.

För Piteå uppgick detta mått år 2010 till 0,3%, vilket var en lägre budgetavvikelse än under 2009, då avvikelsen var 0,6%. Under 2008 redovisades en avvikelse på –0,3%. För gruppens kommuner i genomsnitt uppgick budgetavvikelsen relaterad till verksamhetens kostnader till –0,3% 2008, 0,9% 2009 samt 0,4%

2010, det vill säga den genomsnittliga budgetföljsamheten i gruppen varierade något under de tre senaste åren.

Samma trend gäller för Piteå. Poängen för budgetföljsamhet i profilen låg under samtliga år på 4:or.

Borgensåtagande

Borgensåtagande i förhållande till verksamhetens kostnader är ett risknyckeltal. Kommuner med höga borgensåtaganden bör ha god kontroll på de kommunala bolag som kommunen har gått i borgen för. Nyckeltalet finns inte i den finansiella profilen, men redovisas här för att ytterligare komplettera analysen.

Piteå hade 2010 beviljat högre borgensåtaganden jämfört med genomsnittet bland kommunerna i Övre Norrland. Relateras borgensåtagandena till verksamhetens kostnader, redovisade Piteå ett värde på 77%, medan genomsnittet i gruppen låg på 38%. Under 2008 uppgick detta mått i gruppen till 35%, vilket innebär att de genomsnittliga beviljade borgensåtagandena i gruppen ökade med 3 procentenheter under perioden. Medan Piteå kommun uppvisade en ökning med 18 procentenheter. Kommunens borgensåtaganden i relation till verksamhetens kostnader ökade från 59% till 77%.

Den finansiella profilens utveckling mellan 2008 och 2010

I den finansiella profilen försvagades fyra av åtta nyckeltal poängmässigt om 2008 och 2010 jämförs. Det var skattefinansieringsgraden av investeringarna, resultatet före extraordinära poster, kassalikviditet och de finansiella nettotillgångarna. Detta resulterade i att samtliga perspektiv inom kommunens finansiella profil försvagades under perioden.

Kontrollperspektivet försvagades mellan 2008 och 2010 från 3,75 till 3,25 poäng. Två av fyra nyckeltal i perspektivet försvagades poängmässigt under perioden. Skattefinansieringsgraden av investeringarna minskade från en 3:a till en 2:a samtidigt som resultatet före

extraordinära poster försvagades från en 4:a till en 3:a. De övriga nyckeltalen inom perspektivet, det genomsnittliga resultatet under de tre senaste åren och budgetföljsamhet, låg båda på 4:or under samtliga av de granskade åren.

Den långsiktiga handlingsberedskapen försvagades mellan 2008 och 2010 från 4,25 till 4,0 poäng. Förklaringen till perspektivets utveckling var att skattefinansieringsgraden av investeringarna minskade från en 3:a till en 2:a. Övriga nyckeltal förblev poängmässigt oförändrade under perioden. Skattesats och soliditet uppvisade båda 5:or, medan det genomsnittliga resultatet låg på 4:or.

Poängen för **riskförhållande** föll från 5,0 till 4,5 poäng mellan 2008 och 2010. Det förklaras av att nyckeltalen för de finansiella nettotillgångarna och kassalikviditet båda försvagades från 5:or till 4:or. De

övriga nyckeltalen, skattesats och soliditet, låg båda på 5:or under samtliga av de granskade åren.

För det avslutande fjärde perspektivet, **kortsiktig handlingsberedskap**, försvagades poängen mellan 2008 och 2010 från 4,5 till 3,75 poäng. Den negativa utvecklingen av perspektivet förklarades av att nyckeltalen för kassalikviditet samt de finansiella nettotillgångarna försvagades båda från 5:or till 4:or. Det skedde samtidigt som resultatet före extraordinära posterna minskade från en 4:a till en 3:a. Det fjärde nyckeltalet inom perspektivet, budgetföljsamhet, låg under samtliga år på 4:or.

Sammanfattningsvis kan konstateras att Piteå kommun under 2010 hade en finansiell profil som var starkare än genomsnittet. Det som var positivt för Piteå var den relativt låga skattesatsen och den

höga soliditeten kommunen hade relativt genomsnittet i gruppen.

Avslutande kommentar

Piteå bör förbättra resultatet till en nivå omkring 3% de kommande åren för att möta framtida utmaningar i form av bland annat förväntade volymökningar och högre pensionskostnader, det senare till följd av ökade utbetalningar för den s. k. gamla pensionskulden vilken upparbetats tiden före 1998.

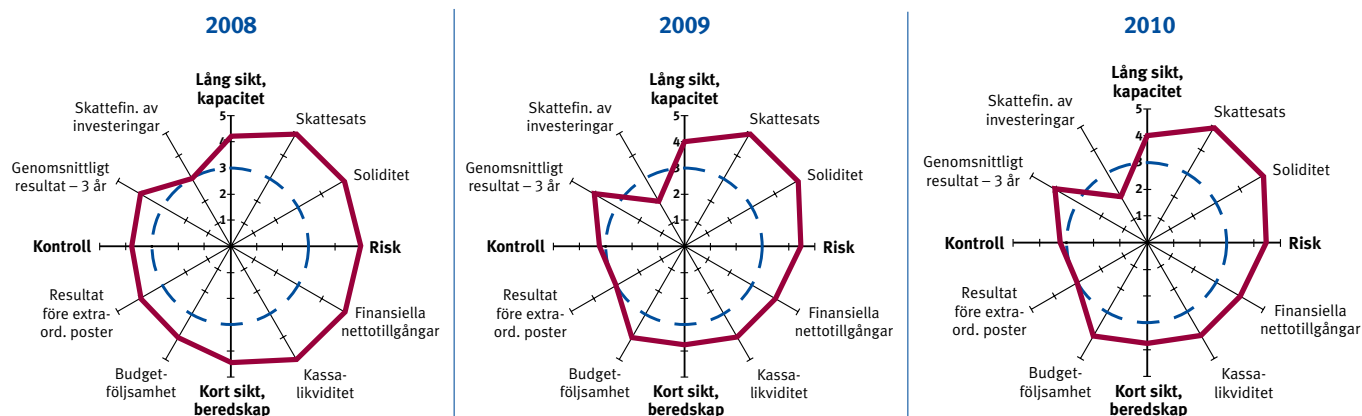
Med det rådande samhällsekonomiska läget blir det en utmaning att lyckas med detta framöver, men med en aktiv styrning där ekonomin hela tiden ställs mot de ökande verksamhetsbehoven har Piteå goda möjligheter att redovisa ett sådant resultat.

Finansiella nyckeltal

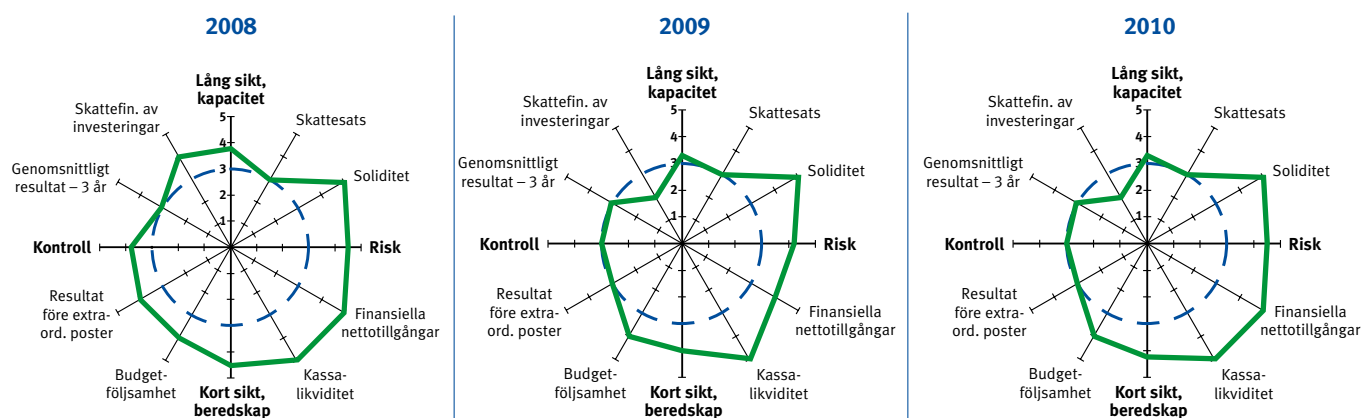
	2008		2009		2010	
	Övre Norrland	Piteå kommun	Övre Norrland	Piteå kommun	Övre Norrland	Piteå kommun
<i>Verksamheten/skatteintäkter + generella statsbidrag, %</i>	94,5	95,5	93,7	95,7	92,6	94,6
<i>Avskrivningar/skatteintäkter + generella statsbidrag, %</i>	4,5	3,7	4,7	3,8	4,8	4,0
<i>Finansnetto/skatteintäkter + generella statsbidrag, %</i>	0,3	-1,3	0,1	-0,8	0,0	-0,5
Nettokostnader/skatteintäkter + generella statsbidrag, %	99,3	97,9	98,6	98,7	97,4	98,0
Skattefinansieringsgrad av nettoinvesteringarna, %	117	106	118	55	165	78
Nettoinvesteringar/verksamhetens nettokostnader, %	7	6	6	9	6	8
Resultat före extraordinära poster/verksamhetens kostnader, %	0,6	1,8	1,2	1,1	2,2	1,7
Årets resultat/verksamhetens kostnader, %	0,5	1,8	1,2	1,1	2,1	1,7
Genomsnittligt resultat före extraordinära poster relaterat till verksamhetens kostnader under de tre senaste åren	1,4	2,1	1,1	1,7	1,3	1,5
Soliditet inkl. hela pensionskulden och löneskatt, %	-3	37	-3	35	1	40
Primärkommunal skattesats, kr	22,62	22,03	22,62	22,03	22,64	22,03
Kassalikviditet, %	98	168	102	139	103	147
Finansiella nettotillgångar/verksamhetens kostnader, %	-7	27	-7	16	-6	15
Borgensåtagande/verksamhetens kostnader, %	35	59	38	80	38	77
Budgetavvikelse verks. nettokostnader/verks. kostnader, %	-0,3	-0,3	0,9	0,6	0,4	0,3

Finansiella profiler för Piteå kommun . . .

. . . i förhållande till Övre Norrland

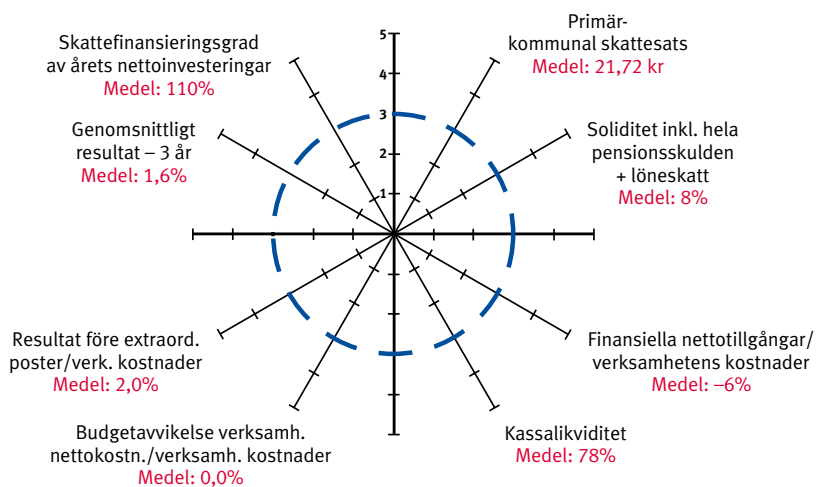
. . . i förhållande till riket

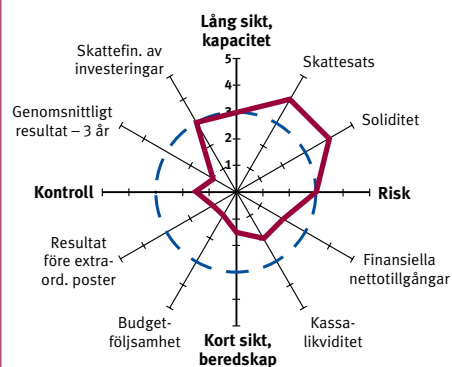
44 finansiella profiler

– Kommunerna i Övre Norrland 2010

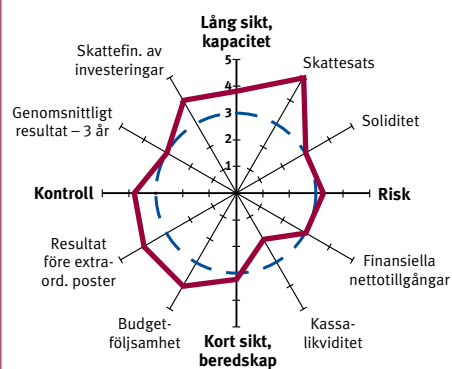
Medelvärden i profilen 2010

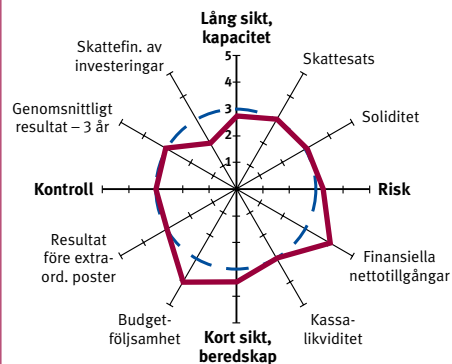
Arjeplog

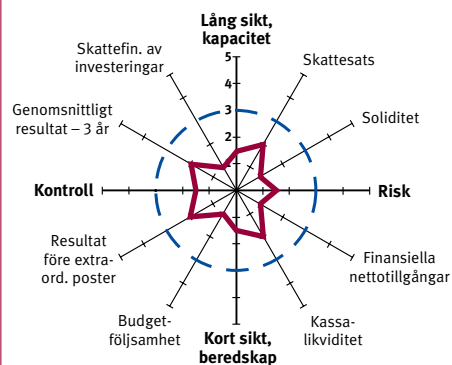
Arvidsjaur

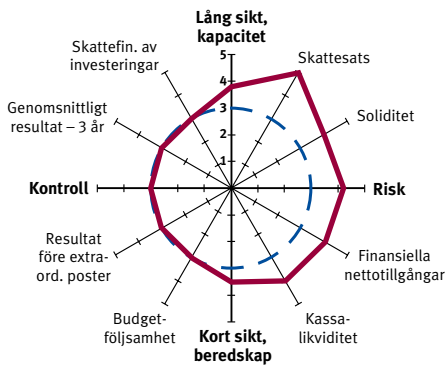
Berg

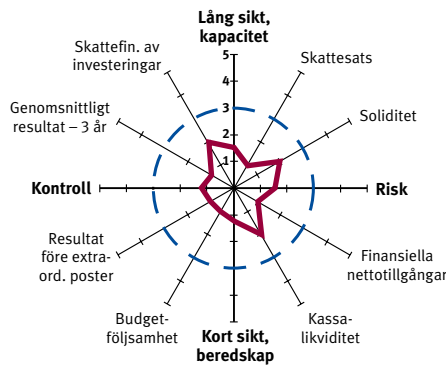
Bjurholm

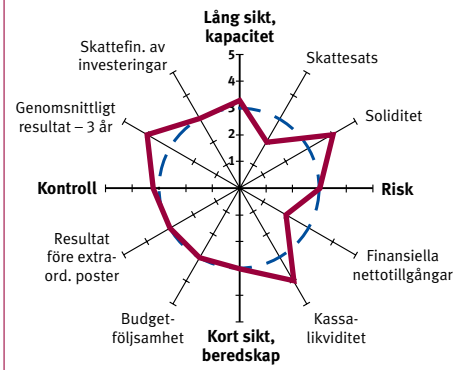
Boden

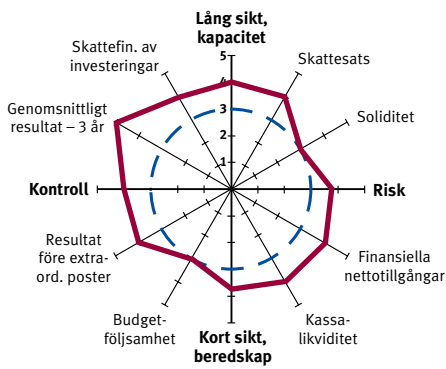
Bräcke

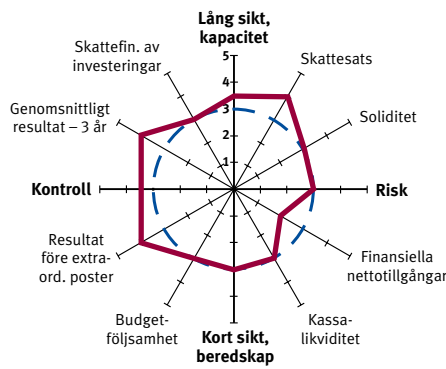
Dorotea

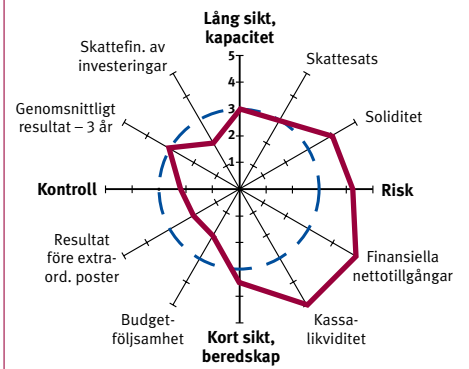
Gällivare

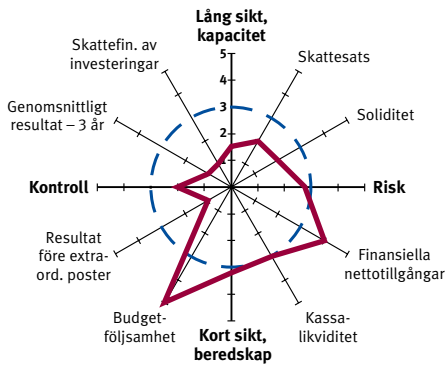
Haparanda

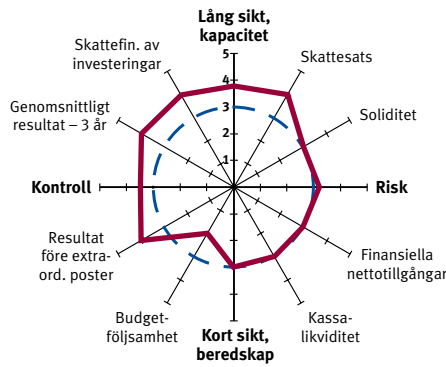
Härjedalen

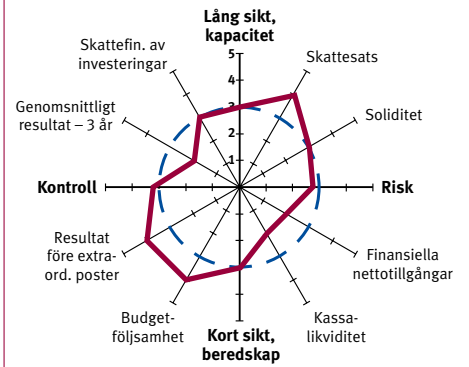
Härnösand

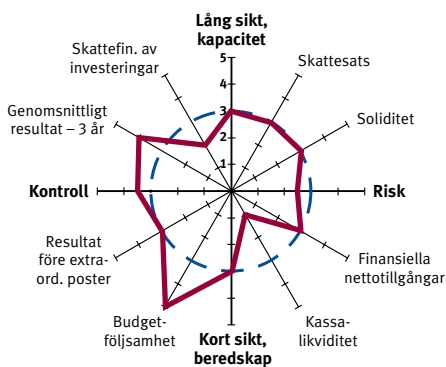
Jokkmokk

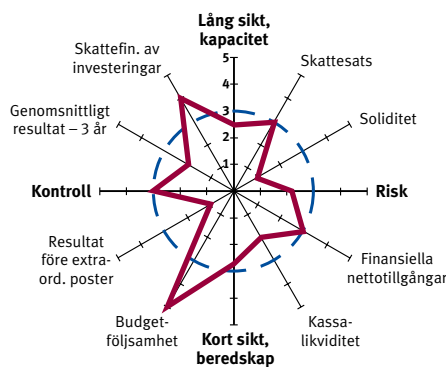
Kalix

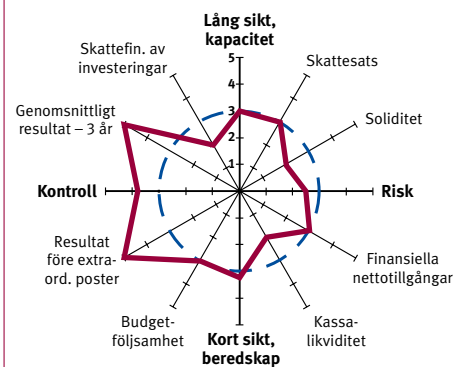
Kiruna

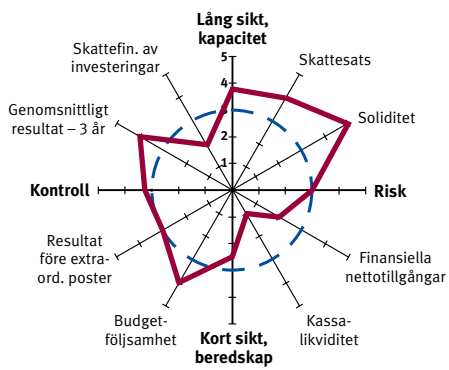
Kramfors

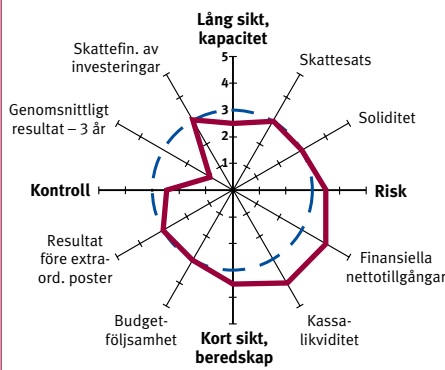
Krokoms

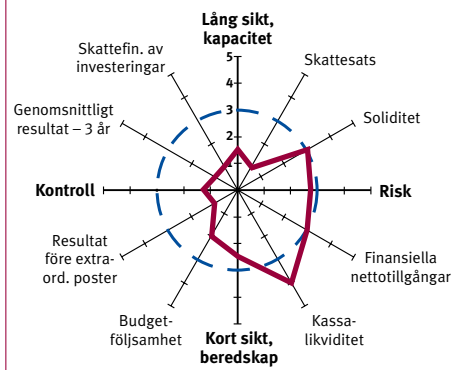
Luleå

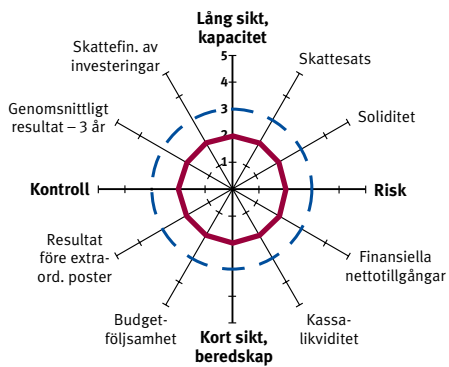
Lycksele

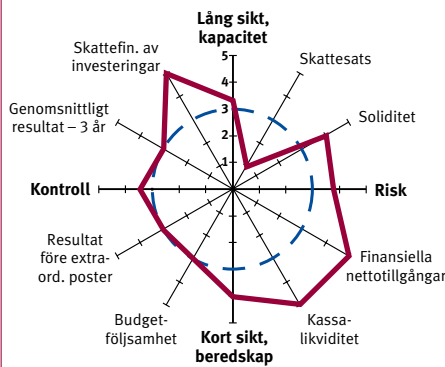
Malå

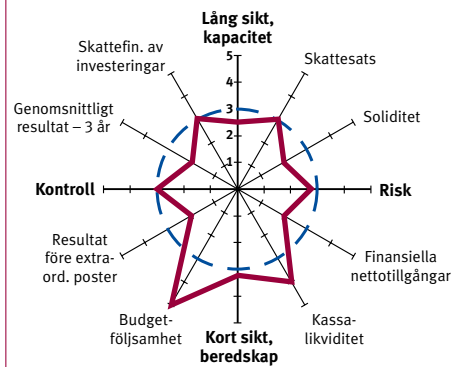
Nordmaling

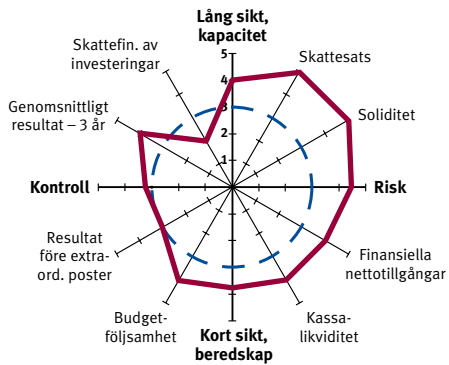
Norsjö

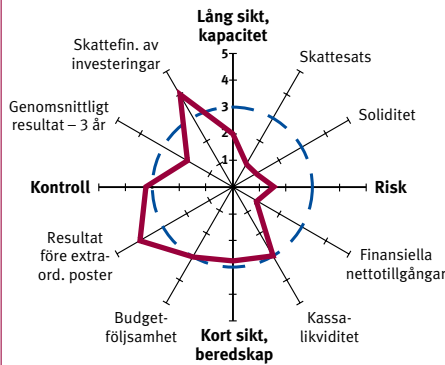
Pajala

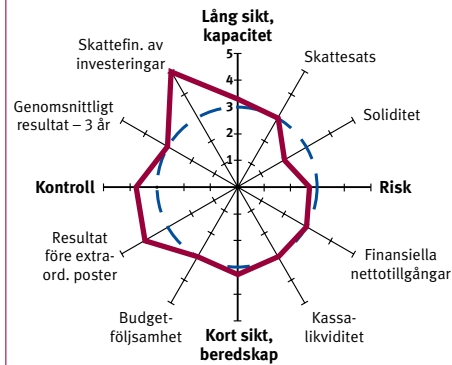
Piteå

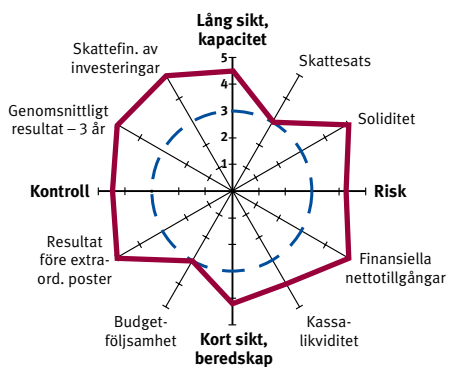
Ragunda

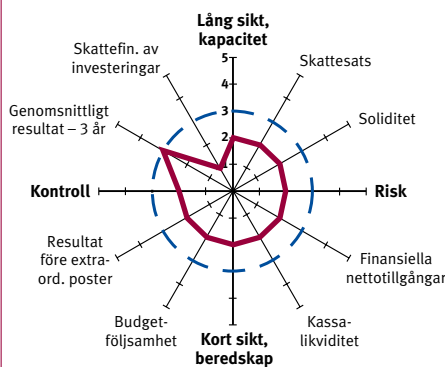
Robertsfors

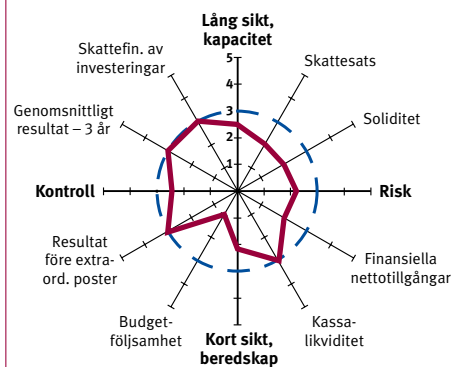
Skellefteå

Sollefteå

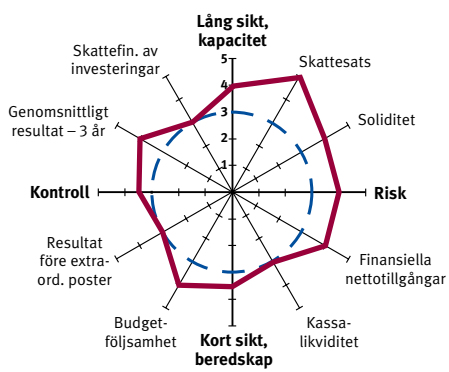

Sorsele

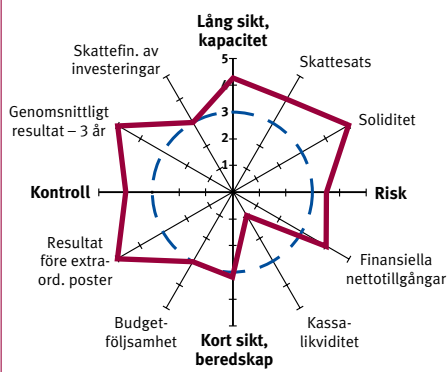

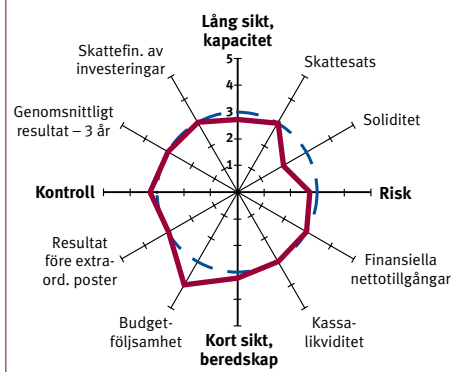
Örnsköldsvik

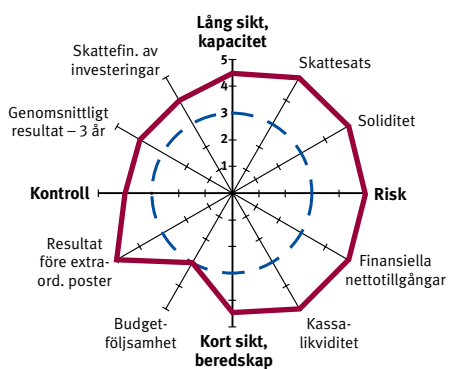
Östersund

Överkalix

Övertorneå

Finansiella nyckeltal 2010

Borgensåtagande/verksamhetens kostnader, %	Resultat före extraordinära poster/ verksamhetens kostnader, %	Skattefinansieringsgrad av investeringarna, %	
Arjeplog	29	Arjeplog	108
Arvidsjaur	69	Arvidsjaur	253
Berg	98	Berg	86
Bjurholm	4	Bjurholm	45
Boden	59	Boden	147
Bräcke	2	Bräcke	104
Dorotea	43	Dorotea	169
Gällivare	81	Gällivare	194
Haparanda	32	Haparanda	126
Härjedalen	47	Härjedalen	68
Härnösand	58	Härnösand	-72
Jokkmok	50	Jokkmok	203
Kalix	74	Kalix	120
Kiruna	24	Kiruna	75
Kramfors	44	Kramfors	217
Krokom	40	Krokom	99
Luleå	46	Luleå	85
Lycksele	32	Lycksele	141
Malå	1	Malå	40
Nordmalling	15	Nordmalling	79
Norsjö	28	Norsjö	568
Pajala	26	Pajala	138
Piteå	77	Piteå	78
Ragunda	3	Ragunda	227
Robertsfors	7	Robertsfors	314
Skellefteå	45	Skellefteå	263
Sollefteå	27	Sollefteå	50
Sorsele	31	Sorsele	181
Storuman	13	Storuman	394
Strömsund	17	Strömsund	684
Sundsvall	13	Sundsvall	201
Timrå	46	Timrå	210
Umeå	17	Umeå	52
Vilhelmina	34	Vilhelmina	120
Vindeln	28	Vindeln	206
Vännäs	5	Vännäs	123
Ånge	81	Ånge	86
Åre	1	Åre	150
Åsele	19	Åsele	58
Älvsbyn	54	Älvsbyn	212
Örnsköldsvik	151	Örnsköldsvik	106
Östersund	47	Östersund	145
Överkalix	20	Överkalix	174
Övertorneå	31	Övertorneå	233
Medel	38	Medel	165

Definitioner för nyckeltalen finns på sid. 14.

Skattesats, kr

Arjeplog	22,28
Arvidsjaur	22,08
Berg	22,87
Bjurholm	22,90
Boden	22,13
Bräcke	23,32
Dorotea	22,90
Gällivare	22,33
Haparanda	22,28
Härjedalen	22,82
Härnösand	23,04
Jokkmok	22,23
Kalix	22,30
Kiruna	22,83
Kramfors	22,84
Krokoms	22,52
Luleå	22,28
Lycksele	22,85
Malå	23,15
Nordmalling	23,05
Norsjö	23,15
Pajala	22,48
Piteå	22,03
Ragunda	23,57
Robertsfors	22,40
Skellefteå	22,40
Sollefteå	23,09
Sorsele	22,90
Storuman	22,90
Strömsund	23,07
Sundsvall	22,29
Timrå	22,34
Umeå	22,60
Vilhelmina	23,20
Vindeln	22,90
Vännäs	22,90
Ånge	23,03
Åre	22,57
Åsele	22,90
Älvsbyn	22,23
Örnsköldsvik	21,79
Östersund	22,37
Överkalix	22,58
Övertorneå	21,53
Medel	22,64

Budgetföljsamhet, %

Arjeplog	-1,3
Arvidsjaur	0,2
Berg	0,2
Bjurholm	-2,2
Boden	1,4
Bräcke	-1,7
Dorotea	4,7
Gällivare	1,3
Haparanda	0,9
Härjedalen	-0,9
Härnösand	0,1
Jokkmok	-0,5
Kalix	0,6
Kiruna	-0,1
Kramfors	0,0
Krokoms	1,4
Luleå	0,6
Lycksele	1,4
Malå	-0,6
Nordmalling	-0,7
Norsjö	1,8
Pajala	0,1
Piteå	0,3
Ragunda	1,4
Robertsfors	1,1
Skellefteå	5,3
Sollefteå	-0,6
Sorsele	-2,8
Storuman	1,2
Strömsund	-0,6
Sundsvall	-1,3
Timrå	1,4
Umeå	2,0
Vilhelmina	-0,1
Vindeln	0,2
Vännäs	0,5
Ånge	-2,3
Åre	1,9
Åsele	-0,4
Älvsbyn	-0,7
Örnsköldsvik	0,4
Östersund	1,5
Överkalix	0,5
Övertorneå	1,9
Medel	0,4

Kassalikviditet, %

Arjeplog	77
Arvidsjaur	65
Berg	95
Bjurholm	53
Boden	102
Bräcke	55
Dorotea	154
Gällivare	143
Haparanda	85
Härjedalen	301
Härnösand	97
Jokkmok	98
Kalix	69
Kiruna	47
Kramfors	76
Krokoms	74
Luleå	32
Lycksele	131
Malå	122
Nordmalling	75
Norsjö	216
Pajala	102
Piteå	147
Ragunda	88
Robertsfors	90
Skellefteå	118
Sollefteå	64
Sorsele	101
Storuman	110
Strömsund	157
Sundsvall	52
Timrå	84
Umeå	39
Vilhelmina	157
Vindeln	88
Vännäs	100
Ånge	88
Åre	88
Åsele	58
Älvsbyn	131
Örnsköldsvik	93
Östersund	29
Överkalix	101
Övertorneå	289
Medel	103

Definitioner för nyckeltalen finns på sid. 14.

Soliditet, %

Arjeplog	20
Arvidsjaur	-4
Berg	-3
Bjurholm	-38
Boden	21
Bräcke	-17
Dorotea	27
Gällivare	9
Haparanda	-1
Härjedalen	28
Härnösand	-15
Jokkmok	5
Kalix	-9
Kiruna	-1
Kramfors	-39
Krokomb	-14
Luleå	35
Lycksele	9
Malå	-9
Nordmalling	-13
Norsjö	30
Pajala	-20
Piteå	40
Ragunda	-52
Robertsfors	-17
Skellefteå	60
Sollefteå	-10
Sorsele	-24
Storuman	9
Strömsund	-9
Sundsvall	0
Timrå	-36
Umeå	11
Vilhelmina	29
Vindeln	2
Vännäs	-1
Ånge	-11
Åre	11
Åsele	13
Älvsbyn	-15
Örnsköldsvik	18
Östersund	46
Överkalix	-19
Övertorneå	37
Medel	1

Investeringsvolym, %

Arjeplog	6
Arvidsjaur	3
Berg	6
Bjurholm	12
Boden	6
Bräcke	5
Dorotea	8
Gällivare	5
Haparanda	8
Härjedalen	9
Härnösand	3
Jokkmok	6
Kalix	8
Kiruna	10
Kramfors	2
Krokomb	11
Luleå	11
Lycksele	6
Malå	5
Nordmalling	8
Norsjö	1
Pajala	3
Piteå	8
Ragunda	3
Robertsfors	3
Skellefteå	5
Sollefteå	13
Sorsele	4
Storuman	3
Strömsund	2
Sundsvall	3
Timrå	4
Umeå	20
Vilhelmina	3
Vindeln	3
Vännäs	8
Ånge	3
Åre	8
Åsele	13
Älvsbyn	3
Örnsköldsvik	6
Östersund	7
Överkalix	6
Övertorneå	6
Medel	6

Finansiella nettotillgångar, %

Arjeplog	-25
Arvidsjaur	0
Berg	9
Bjurholm	-56
Boden	8
Bräcke	-54
Dorotea	-26
Gällivare	8
Haparanda	-32
Härjedalen	37
Härnösand	8
Jokkmok	-17
Kalix	-34
Kiruna	-11
Kramfors	-17
Krokomb	-18
Luleå	-19
Lycksele	7
Malå	3
Nordmalling	-34
Norsjö	22
Pajala	-30
Piteå	15
Ragunda	-53
Robertsfors	-16
Skellefteå	206
Sollefteå	-20
Sorsele	-31
Storuman	-14
Strömsund	12
Sundsvall	-33
Timrå	-13
Umeå	-18
Vilhelmina	13
Vindeln	-18
Vännäs	-43
Ånge	20
Åre	4
Åsele	-18
Älvsbyn	-11
Örnsköldsvik	6
Östersund	9
Överkalix	-17
Övertorneå	24
Medel	-6,1

Definitioner för nyckeltalen finns på sid. 14.

Kommunforskning i Västsverige är en organisation som bedriver och förmedlar forskning inom området ekonomi och organisation i kommuner och landsting.

Organisationen och verksamheten är uppbyggd kring ett samarbetsavtal mellan kommuner och landsting samt universitet och högskolor i Västsverige. Syftet med samarbetsavtalet är att initiera forskning inom det nämnda området och därigenom bidra till att skapa en stark forskningsmiljö.

KFi:s verksamhet idag kan delas in i områdena redovisning, organisering och styrning.

**KommunForskning
i Västsverige**

Pilgatan 19a • 411 22 Göteborg
Telefon 031-786 59 00
E-post kfi@kfi.se • www.kfi.se